

Verbis Aut Re

NR 3/2018 (5)

ISSN: 2585-4534

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

2

AKTUAALNE:
NOORTEKAMPADE
PROBLEEMIST
OTSE

6

PERSOON:
ANDRA AHO,
KARTMATU
VÕITLEJA

12

TEADUS:
KAHEKORRUSELISE RIST-
KIHTPUIDUST HOONE
TULEKATSE
VÄIKE-MAARJAS

22 JAAK KIVISTE:

KAS POLITSEINIK TUNNEB ÄRA TROOJA
HOBUSE, KUI SEDA NÄEB?

MINE VÄLISMAALE ÕPPIMA JA PRAKTIKALE

Vaata: www.sisekaitse.ee/et/valismaale

PÄTT UKSEMATIL?

Kui ma mõni aasta tagasi oma kodutrepikojas ühe pisut üle-käte-läinud naabripoissi uksematil magamas nägin, võtsin kohe esimese telefonikõne tema emale. Õnetu poisiklutt oli lihtsalt väsinud – öisest pidutsemisest, halbade sõnadest, ilmselgelt ka keelatud ainetest. Panin oma salli talle pea alla, valvasin teda niikaua, kui hoolitsev ema saabus ja me koos ta lõdva keha tema voodisse tassisime. Võtsin selle aja, kuigi mäletan, et mul oli tegelikult päris kiire ühele kohtumisele...

Olen hiljem mõelnud, mis oleks saanud, kui ma ei oleks teinud märkama. Küllap just niisugused noorukid on nüüd saanud läbi meediakära tuntuks ka Kanutiaia pättidena. Kõigil neil on kodu, on vanemad, lähedased, õpetajad, naabrid. Kas me märkame? Ja kui me märkame, kas ulatame oma käe?

Nüüdseks on see noormees lõpetanud kooli, saanud isaks, tal on korralik töö ja ta tinistab naabrite rõõmuks veel hilistel õhtutundidel tihti basskitarri. Teda aidati ja ta sai õigele rajale. Milline roll on niisuguste eksinud noorte aitamisel politseil, kohalikul omavalitsusel, sotsiaalsüsteemil? Võtsime selle vestlusringis asjaosalistega arutluse alla.

Kuid sõltumata meie erialast ja tööst peaksime me kõik endalt küsima – mis sõltub meist? Oleme siis naabrid, teretuttavad, lihtsalt kodanikud tänavalt.

Kas ka alati kõik sama hästi läheb nagu selles loos, ei saa me muidugi kindlad olla. Kuid märkamata jättes on lootusetus kindlasti suurem.

Priit Põiklik, kommunikatsiooniosakonna juhataja

Foto: Reelika Ritmand

SISUKORD

AKTUAALNE	2
Noortekampade probleemist otse • Lauri Vanamõlder	
PERSOON	6
Andra Aho, kartmatu võitleja • Epp Jalakas	
UUDISED	10
TEADUS	12
Kahekorruselise riskihtpuidust hoone tulekatse Väike-Maarjas • Alar Just, Katrin-Nele Mäger, Rait Pukk	
MAAILM	17
Politseiharidus Kasahstanis • Peeter Järvelaid	
SÜNDMUS	22
Kas politseinik tunneb ära Trooja hobuse, kui seda näeb? • Jaak Kiviste	
UUDISED	27
ÜLIÕPILASESINDUS	28
Tutvumispäevad 2018	
PRAKTIKA	30
Praktika Saksa Tolliametis Stuttgartis • Liisa Gatski	
Patrullteenistuses Saksamaa politseis • Oleg Gromov, Jürgen Born, Elina Kangas	
ÕPPIMINE/DIGI	34
Haridusinnovatsioon: õppekavade digitaalne tugi • Vaiko Mäe	
SPORT	37
VI Jõustruktuuride spordimängud Paikusel pälvvisid osalejalt kiidusõnu • Epp Jalakas	
AJALUGU	40
Kohtuekspertis ENSV-s uurija pilgu läbi • Priit Männik	
RAAMATUKOGU	44
Uudiskirjandus Sisekaitseakadeemia raamatukogu	

Verbis Aut Re on Sisekaitseakadeemia ajakiri.

Ilmub kolm korda aastas. ISSN (trükkis): 2585-4534, ISSN (pdf): 2585-4542; tiraaž: 800

Toimetus: kommunikatsiooniosakond; **aadress:** Kase 61, 12012 Tallinn; **telefon:** 696 5350; **e-post:** kirjastus@sisekaitse.ee; **koduleht:** www.sisekaitse.ee/kirjastus

Peatoimejata: Lauri Vanamõlder; **toimetajad:** Eger Karuse, Ene Puhm, Priit Põiklik; **keeletoimejaja ja kujundaja:** Victoria Parmas; **makett:** Jan Garshnek; **fotod:** Sisekaitseakadeemia kogu; **trükk:** Ecoprint

Ajakirjas ilmunud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigustega kaitstud teosed. Toimetusel on õigus lugusid toimetada ja lühendada.

Pilt esikaanel: maailmameister Andra Aho, foto: erakogu

Järgmine ajakirja number ilmub veebruaris 2019.

NOORTEKAMPADE PROBLEEMIST OTSE

Augusti algusest saadik on meedias tähelepanu all olnud vägivaldsete noortekampade teema. LAURI VANAMÖLDER kutsus ühe laua taha spetsialistid ja uuris, mis on juhtunud, et sellest nüüd äkki nii palju juttu on. Vestlusringis osalesid Põhja Ringkonnaprokuratuuri alaealiste osakonna vanemprokurör Andra Sild, PPA Põhja prefektuuri kriminaalbüroo isikuvastaste kuritegude talituse juht Roger Kumm ja Tallinna Laste Turvakeskuse juhataja Priit Siig.

See teema on nüüdseks meedia tähelepanu all olnud mitu kuud. Tegin väikse uurimuse, mille käigus selgus, et valdavalt veab seda vankrit üks suur meediakontsern. Kas äkki on tegemist lihtsalt kuuma suve lõpuks leitud hea klikimagnetiga, mitte tõsise uudse probleemiga?

Andra Sild (A. S.): Tegelikult see ei olegi mitte mingi uus teema, noortekambad on olnud alati ja ma olen päris kindel, et ka jäävad, sest noorte ja alaealiste kuritegevuse eripära ongi üksteise mahit

tusel ja toel erinevate õigusrikkumiste toimepänemine. Mulle tundub, et sellise meediakära on põhjustanud see, et suhteliselt uue nähtusena on needsamad noored vahetanud omavahel sotsiaalmeedias videoid oma tegudest. Kui vanasti me ainult rääkisime noorte grupilisest kuritegevusest, siis nüüd me ka näeme seda kuritegu ja see mõjub ühiskonnas hirmutavalt.

Roger Kumm (R. K.): Eks üks meediaettevõtte sai selle teema enne teisi kätte ja nüüd lükkab seda vankrit. Mõnes mõttes jumal tänatud, sest meil, s.o kogu valdkonnal, mitte vaid politseil, on seda tähelepanu vaja. Eelkõige

on vaja, et efektiivistuks ennetav töö, mis seni on tammunud pigem paigal. Kui tahame, et midagi muutuks, peame leidma uusi lahendusi, mis tänu teema fookusesse tulekule ongi juba käimas.

Neid videoid oleme viimase paari aasta jooksul noorte telefonidest leidnud pidevalt. Nüüd on just see külg siin uus, et noored ise on hästi aktiivselt

hakanud postitama neid sotsiaalmeedias ja ajakirjandus on seda võimendanud.

Alaealised on alati oma grupisisest võimu kehtestanud vägivalda abil. Kes on kõvem mees, see on ka boss. Kui varem tuli keegi grupi ees läbi peksta, et näidata, et kes vastu hakkab, saab samamoodi, siis nüüd on seda märksa lihtsam teha kasvõi ühe-kahe lähema sõbra ringis, kes filmivad. Visata see siis sotsiaalmeediasse, jagada ja näidata, et te ju ei pea kohal olema, aga nii juhtub, kui te mulle vastu hakkate. Nii on väga lihtne haarata suur ring oma vägivaldavõimu alla. Loomulikult on seal sees ka enese esitlemise soov, kuid hästi tugevalt on siiski esitletud toiming ise.

Priit Siig (P. S.): Ka mina ei arva, et need noortekampade vägivaldsemised ja kuriteod on kasvanud, seda ei näita ka statistika. Lihtsalt tänapäeva sotsiaalmeedias on võimalik kõike seda kergelt levitada.

Mõnes mõttes on see hea, asi on nagu pildil, aga sellel on ka väga suur risk, et see võimendab probleemi veelgi, eriti kui see hakkab kuskil meediaportalides levima. Tallinna Laste Turvakeskuse Nõmme tee kasvandike silmis on need tegelased kangelased.

Ilmselt võib kambaliikmete seas üldistada teatud mustri kordumist: hoolimatu kodu, sellest tulevad probleemid koolis, pahandused?

P. S.: Oma töö põhjal ma näen pidevalt, et kasvamas on selliste lapsevanemate hulk, kellel puuduvad erinevad vanemlikud oskused. Ehk siis nendemade vägivaldsetevate noorte ja laste vanemad ei ole enam oma lapse jaoks autoriteetidid, vanem ei suuda ennast kehtestada, laps teeb, mis tahab.

Lasnamäe lastekamba liider:
„Tahaksin teada, mis tunne on inimest tappa“

Nõmme tee keskusesse saabuvate laste puhul on enamiku vanemate suhtumine see, et palun võtke, tehke korda, ma ei tule enam tema tegudega toime. Ja need vanemad on tegelikult ka ise abitus seisus.

Vajalikud tugiteenused pole piisaval määral kättesaadavad. Kui suuremates omavalitsustes veel enam-vähem on, siis kaugemates piirkondades on sellistest teenustest suur puudus. Kuid nii Nõmme tee taolistes keskustes kui ka erikoolides Tapal ja Kaagveres tegelikult tegeletakse siiski tulekahju kustutamiseks. Alati on efektiivsem võtta väikelapsel need tikud käest ära, kui pärast seda tuld maha suruda ja siin on võtmesõnaks varane märkamine. 16–17aastasi, kelle sageli juba kriminaalne maailmavaade on täielikult välja kujunenud, ümber kasvatada, nende väärtusi ümber kujundada, et neid tagasi reele saada, on tohutult aeganõudev ja ressursinõudlik.

On juba olemas mõned algatused, nagu vanemlusprogramm „Imelised aastad“, mida kasutatakse praegu Eestis hästi palju. Üks selline grupp toimib ka meie keskus, ehk see tegelebki juba eelkooli ja algklasside lastega ja nende peredega, kus lastekaitse töötaja või koolide või lasteasutuste õpetajad ja sotsiaaltöötajad on märganud mingeid probleeme. Neile õpetatakse erinevaid vanemlike oskusi, kuidas tegeleda probleemidega juba varakult ja millised vanemlikud oskused oleks vaja omandada, et selliseid lapsi kasvatada.

A. S.: Järjest rohkem tekib ühiskonda juurde probleemseid lapsi ja kuna nende vanemad ei ole saanud mitte mingisuguseid spetsiifilisi oskusi nendega ümberkäimiseks, siis tekibki olukord, et lapsed lükatakse turvakeskuse uksest sisse või kuskile erikooli. Aga see ei ole lahendus. Mida rohkem need lapsed oma pere juurest eemale tõugatakse, seda rohkem hakkavad nad otsima tähelepanu mujalt: see sama sotsiaalmeediasse postitamine, kuritegude toimepanemine, see ongi tegelikult appikarje, tähelepanuvajadus. Mina näen, et väga-väga oleks vaja täna sellist teenust, mis aitaks vanematel just nimelt toime tulla kõikvõimalike isiksuse- ja käitumishäiretega lastega.

P. S.: Tallinna turvakeskusel on võrreldes erikooliga näiteks see eelis, et me saame teha aktiivset peretööd. See programm ei ole see, et laps tuleb üheksaks kuuks sotsiaalprogrammi ja me tegeleme lapsega. Ma julgen väita, 99

protsenti nende laste probleemidest on kasvanud välja oma lastetoast oma perekonnas. Seal on probleemsed pere-suhted, probleemsed pered, sõltlastest vanemad, kodutud vanemad, vägivaldsed vanemad jne. Me ei saa kindlasti aktsepteerida seda vanema suhtumist, et tehke laps korda. Me teeme vanemaga lepingu, vanem osaleb selles programmis samamoodi, ta käib psühholoogi nõustamisel. Ehk siis selliste juhtumite puhul on võrgustikutöö ja võrgustiku omavaheline suhtlemine võtmekoht: kool on kaasatud, meditsiinivaldkond on kaasatud – psühhiaatrid, psühholoogid, meie poolt sotsiaalne rehabilitatsioon jne. Kogu aeg peab tegema koostööd, vanem ei tohi tunda, et keegi teine tema eest probleemi ära lahendab, vaid ta peab ühel hetkel tunnistama, et see on suure tõenäosusega tema enda probleemidest, perekonnast alguse saanud. Aga taolised teenused peaksid olema ikkagi piirkondlikud.

R. K.: Ka politsei seisukohalt on selge, et need probleemid algavad varakult ja ilmselt kodust, enamasti 10–12aastaselt. Seega võiks eeltöö alata juba selles eas või veidi varemgi. Koolis tuleks anda nagu seksuaalõpetustki ka näiteks lapsevanemaks olemise õpet. Sekkumiseks on iseenesest vähe aega, see kuritegelik karjäär kujunebki välja 12–16aastaselt, aga neli aastat on samas ju piisav aeg, et märgata ja hakata tegelema. Kui juba koduse kasvatusena on mööda pandud, siis peab hakkama riik koos lapsevanemaga tehtut parandama.

Ilmselt pole kellelegi üllatus, et vanalinnas kogunevad kambad tulevad sinna linna teatud äärerajooni(de)st ja nende keeleks pole eesti keel. On see signaal, et peame tunnistama segregatsiooni ja ühes sellega teatud elanikkonna grupi eemalejäämist ka nendest hüvedest, mida riigi ja kohaliku maksuraha eest pakutakse (huvitegevus, sportimisvõimalused jm)?

P. S.: Tallinna linn tegi aastaid tagasi ühe suure vea, kui ta Lasnamäele Raadiku tänavale need sotsiaalkorterid ehitas ja siis Kopli liinidelt kogu probleemne seltskond koliti taas

Tallinna linna peapaluse pätikampade vastu siseministrilt abi

ühte piirkonda kokku. Sellised suured probleemid nagu neil süvenevad sellises suures kommunis palju kiiremini ja lihtsamini.

R. K.: Raadiku teema on küll pisut võimendatud, kõik ei tule kaugeltki ainult sealt, vaid üle linna, aga see koondumine toimub ilmselgelt – kui probleemne sotsiaalsem kiht on üheskoos, siis on ka probleemid seal.

A. S.: Sotsiaalmajade ühte kohta kuhjamine on absoluutselt vale otsus selles mõttes, et need lapsed seal näevadki vaid sellist probleemset reaalsust. Nad on harjunud, see on nende jaoks nagu norm, et seal toimub rohkem õigusrikkumisi, seal juuakse rohkem.

Kampade rahvuslik kooslus on kuidagi aegruumis kõikunud, kord on eestikeelsed grupid olnud nagu rohkem domineerivad, kord jälle venekeelsed, on ka segagruppe olnud. Laias laastus on see enam-vähem pooleks.

Väidetavalt lahendati Islandil selline noorte

probleem suuresti riigi toetuse abil, millega kompenseeriti laste huviringides osalemist, aga ehitati ka spordisaale ja kultuurikeskusi. Noorte kuritegevus ja ka nt alkoholarbimine langenud 10 aastaga hüppeliselt. Kas see mudel ei võiks meilgi töötada? Mida teha, kust alustada?

A. S.: Kindlasti töötaks. Aga Islandi riik on rikkam, see probleem taandub rahale. Fakt on see, et iga konkreetse alaealise huvitegevuse toetamine riigi poolt annaks väga-väga hea tulemuse. Tegelikult meil on üle Eesti juba olemas üks võrgustik – Tugila –, kes otsib alaealistele tegevust, ja nad aitavad ka siis edasi, kui alaealine on saanud juba täisealiseks, kuid on veel ikkagi nooruk.

20.01.2018, 04:04
DELFI VIDEO | Andres Anvelt: ma võin märki võtta, et see noor, kes vägivaltselt tänaval, tuleb vägivaldselt perekonnast (84)

R. K.:

Mina pean praegu riiklikult nõrgaks kohaks alaealiste riskihindamissüsteemi, mis on lünklik. See on natuke ka poliitilise

tahte küsimus, et rahastust on vähe. On liiga vähe programme, aga muidugi meil on ka piirkondi, kuhu ilmselt ei ole ka väga praktiline ehitada suurt spordisaali.

P. S.: Islandi mudel on muidugi Eestile ja ka paljudele teistele hästi hea eeskuju, kuid loomulikult on neil rohkem ressursi, et tasuta spordiringe ja kõiki neid muid kampaaniaid seal juurutada ja läbi viia. Aga Islandi puhul töötas kõige enam see, et teema võeti riigis kõrgemal tasandil prioriteediks. See on see, millest saaks Eesti võtta eeskuju.

Kuidas hindate linna pakutud lahendust panna ametisse pargivahid? Kas see pole mitte samasugune „lahendus” nagu Keskturu asotsiaalidega, et demonteerime pingid, siis pole neil kuskil istuda ja seega ei saa nad kaaskodanikke häirida. Ja nüüd veel ka alaealiste komisjonide taasmoodustamine.

R. K.: Pargivahid on ju tore idee selles mõttes, et aitavad tagada pargis korralikku käitumist, aga see ei lahenda probleemi – minnakse lihtsalt

mujale. Mis aga puudutab alaealiste komisjoni, siis ma arvan, et ei kasutata õigeid termineid, ehk siis vanasti oli alaealiste komisjon sisuliselt eelkohus, mis oli aga väheefektiivne ja tuligi likvideerida. Nüüd aga on jutt tegelikult võrgustikust, kus eri alade professionaalid tulevad kokku ja annavad oma hinnangu, mida ja kelle abiga teha, et probleem ära lahendada.

A. S.: Sisuliselt tähendavad need uued komisjonid ikkagi seda jaoskondadesse tehtavat ümarlauda, kuhu on kaasatud vanemad, noorsoopolitseinik, kohaliku omavalitsuse töötaja ja isegi vajadusel prokurörid. Tänu sellele me saame teha otsuse kiiremini.

Aga kas äkki viga ei ole ka natuke seadustes? Kas meie seadusandlus soodustab sellist pätistumist, on seadused liiga leebed?

A. S.: Ma jagaks alaealised kahte. Esiteks sellised, kelle puhul õigusrikkumine võib-olla jääbki üheks selliseks möödub episoodiks nende teismeeas ja kelle puhul väga hästi kohalduvad need alaealistele mõeldud mõjutusvahendid. Teine kontingent on need, kel on kaasas lapsepõlvest alguse saanud probleemide hunnik, mis kuhjub ehk tekib kuritegelik karjäär. Lõpuks nad jõuavad selleni, et

VALUGU
**Kanuti aia on
hõivanud
vägivaldne
noortebande**

**Kanuti noortegangi verised arvetekid
Veel üks jõuk terroriseerib Tallinna k**

me oleme sunnitud nad kas vahistama või erikooli paigutama. Nende puhul ei aita sageli enam midagi, olgu seadused ükskõik kui ranged või mitte. Ehk siis ikkagi jõuame selleni, et tööd tuleb teha varakult, siis, kui lapsed on 10–11aastased.

R. K.: Tegelikult ongi nii, et erikoolidest tulevad välja hullemad pätid ja vangla on veel hullem koht. Seadused on lubanud kogu aeg nende probleemidega tegeleda, lihtsalt nende vanade alaealiste komisjonide ajal oli meie reageerimise aeg väga pikk, mis oli vale.

A. S.: Eks täna oleme ikkagi natuke paremas seisus, me saame ka rööve toime pannud alaealistele kohaldada tingimisi karistusi, ka karistusest vabastamist (süüditunnistamisega küll). Ma ei arva, et meie seadused on liiga leebed.

Jõugunoorte vanemad: riik süüdistab meid, aga on ise jõuetu abistama

Et siis ennetuse võti on õigeaegses sekkumises? Kas meil on praegu see võimalus?

R. K.: Õiguskaitseasutused on praegu lähtunud sellest, et teha menetlus hästi kiireks ehk meil ju tegelikult ei ole aega teemaga süvitsi tegeleda. Nüüd peaks võrgustikutöö selle üle võtma.

A. S.: Tegelikult see võrgustikutöö ei ole meil ikkagi nii hästi välja kujunenud, kui võiks olla. Samas ma tahaks ikkagi natukene kiita ka kõiki koostööpartnereid. Võrreldes sellega, mis oli, kasvõi aasta või poolteist tagasi, näen ma sageli, kuidas me saame juurde jälle kasvõi mõne MTÜ, kes tahab meile uusi programme pakkuda; et me saame jälle nende kohalike omavalitsuste lastekaitsetega midagi kokku leppida. See liigub tasahilju paremas suunas, aga see ei ole nii, et vajutame nupule ja probleem on lahendatud.

Mida peaks Sisekaitseakadeemia õpetama tulevastele turvalisuse tagajatele ja täiendusõppe raames ka praegustele, et selliseid probleeme paremini ära tunda, ennetada, ära hoida? Kuidas õpetada vanemaid, lapsi, korrakitsajaid?

R. K.: Akadeemias võiks kindlasti teha teadustöid, et kuidas need kujunemised on toimunud ja võrrelda siis välisriikide või teiste

Kanuti jõugu ohvrid kardavad linnas liikuda

Vägivallale ükski asutus aga kindlat ravimit ei leia

n-ö edukamate riikide praktikatega, et leida see Eestile õige lahendus. PPA ka ise suundub teaduspõhisele juhtimisele, kus ei tehta enam otsuseid tunnetuslikult, vaid teadusest lähenevalt.

A. S.: Empaatia ja mõistmise, inimese loomuse ja tema probleemidest arusaamise jaoks oleks vaja süvendatult õpetada selliseid aineid, mis on seotud psühholoogiaga.

R. K.: Alaealiste kuritegude menetlejate väljaõpetamine täiendusõppe raames on tohutult kallis. Siin on võib-olla akadeemiale mõttekoht, et kuidas seda poolt nagu juba ette integreerida, et oleks mingi baasväljaõpe alaealiste ülekuulamiste osas juba õppekavas sees.

Kuhu suunas me liigume, kas asi läheb paremuse poole või aina hullemaks?

R. K.: Tegelikult on alaealiste süüteoed vähenenud ja seda eelkõige varavastaste kuritegude poole pealt. Hea on see, et kuna kogu kuritegelik karjäär algab just neist ehk kui varavastased rikkumised vähenevad, siis tähendab see seda, et kurjategijate pealekasv väheneb. See annab lootust, et äkki nelja aasta pärast, mil tänased tegevused on ehk hakanud vilja kandma, on ka olukord läinud paremaks.

A. S.: See on pika vinnaga probleem. Kui me aasta pärast samal teemal uuesti räägiksime, siis ma usun, et ka võrgustikutöö on oluliselt parem.

P. S.: Ma näen oma töös samuti, et võrgustikutöö ja info liikumine on juba paranemas. Nende probleemide teadvustamine ja selle teema käsitlemise positiivne aspekt on see, et ehk hakatakse sellega ka süvitsi ja tõsisemalt seal kuskil kõrgemal tasandil tegelema, et meil oleks kui mitte sarnased võimalused nagu Islandil, aga vähemalt nii, et tähelepanu ja probleemi teravik suunataks õigesse kohta. ■

Kümnetest teismelistest koosnev jõuk röövis poode ja peksis ohvraid

ANDRA AHO,

KARTMATU
VÕITLEJA

Õppeaasta avamise sisse mahtus ka teine pidulik sündmus – Sisekaitseakadeemia pere kogunes raamatukokku, et õnnitleda suvel Pattayas üliõpilaste Tai poksi maailmameistriks saanud Andra Ahot. Vastset maailmameistrit usutles EPP JALAKAS.

Kui vaadata kõrvalt kursusekaaslastega koos akadeemias ringi liikuvat vanglateenistuse vormiriietuses noort naist, ei tuleks pähe, et tema treeningutahte ja südikuse viljadeks on kirkamat värvi medalid Euroopa ja maailma tähtsamatel Tai poksi ning kikkpoksi võistlustelt.

Andra, kuidas spordiala valikus just nende võitluskunstideni jõudsid?

Huvi tekkis eeskätt soovist enesekaitset õppida. Nooremana käisin tantsimas – 8 aastat *show-tantsus* ja siis veel 4 aastat ujumistrennis, seejärel tekkis huvi võitluskunstide vastu. Seitsme aasta eest alustasin treeninguid Kevin Renno ja Tai treeneri Mosa Chatchawani käe all.

Võistlema hakkasin poolteist aastat pärast treeningutega alustamist. Sel ajal polnud kuigi palju tüdrukuid, kellega võistelda. Nii juhtuski, et oma esimesele matšile sattusin nõnda, et Kevin helistas päev varem, et on üks tüdruk, kellega järgmisel päeval võistelda. Olin nõus. Sealt edasi on võistlemist ikka üksjagu olnud.

Mis on see oluline eeldus või omadus, et Tai poksi häid tulemusi saavutada?

Kindlasti on oluline inimese enda motivatsioon ja tahe. Muidugi toetab alati varasem sportlik taust, aga kui inimene on otsustanud, et tahab kusagile välja jõuda, siis noored võivad alustada selle alaga ka varasema spordikogemusega. Kui keskealised trenni tulevad, siis nemad üldiselt võistlema enam ei lähe, aga harrastusspordi mõttes sobib see ala kõigile.

Tegutsed ka treenerina. Mida Tai poksi tavaharrastajale annab?

Inimesed tunnevad praegu meie ala vastu rohkem huvi, sest seda on viimastel aastatel meedias palju kajastatud ja seetõttu tulevad ka naised julgelt trenni. Tullakse enda vormi parandama, rasva põletama, enesekaitset õppima – tegu on väga mitmekülgse ja huvitava treeninguga, kus iga trenn on uus ja huvitav. Võitluskunstidega tegelemine

annab lisaks kehaliste võimete paranemisele kindlasti ka enesekindlust ja eneseusku – teeb vaimu tugevaks.

Miks langetasid otsuse õpitava eriala kasuks?

Pärast keskkooli ma ei õppinud edasi, tegin ainult sporti, olin poksi maailmas. Kolme aasta pärast hakkasin aga otsima spordile midagi vahelduseks. Sõbranna soovitas Sisekaitseakadeemiat ja esimene mõte oli, et võiks mõne sealse erialaga seotult koerajuhiks õppida. Vanglateenistus köitis mind huvitava õppekava ja omamoodi müstilise kinnise maailmaga, millega ma varem kokku puutunud polnud. Vaatasin kõrghariduse poole, uskudes, et kui haridus omandatud, küllap siis on soovi korral tulevikus ikka ka koerajuhiks saamise variant olemas.

Alguses tundus, et kooli ja treeninguid on raske ühendada. Kas vastavate kogemuste ja rutiini lisandudes on läinud lihtsamaks?

Tegelikult on ikka raske. Praegu jätan osa võistlusti ikkagi ära. Et võistelda profi tasemel, peaks sellele alale rohkem pühendumata. Üsna raske on seda teha kooli kõrvalt. Püüan ikka treeningutesse jõuda, kui on vabu hetki, aga treeningud toimuvad peamiselt

Andrat õnnitleb EASLi president Ants Veetõusme

Andra Aho

Sünniaeg: 07.11.1994

Haridus: Tallinna Lilleküla Gümnaasium

Huvid: sport, lugemine, male

Klubi: Kevin Renno Võitlusspordi Akadeemia

Treener: Kevin Renno

Võistlustulemused:

- 2014 Tai poksi EM Pescara, Itaalia – 1. koht
- 2014 kikkpoksi K1 EM Vilnius, Leedu – 1. koht
- 2015 Tai poksi MK – 2. koht
- 2015 kikkpoksi EMV – 1. koht
- 2015–17 King Of Kings (kikkpoks)
profisarjas 2 võitu ja 2 kaotust
- 2017 Baltic Muay Thai Open, Leedu – 1. koht
- 2017 Lion Fight 35 Connecticut, USA – RSC
võit 3. raundis
- 2018 Tai poksi üliõpilaste MM Pattaya,
Tai Kuningriik – 1. koht

Võistelnud Tais ka kohalikel üritustel:

- 2015 Koh Samui saarel kohaliku Tai nais-
treeneri vastu – võit 2. raundis, tekitades
vastasele küünarnukilöögiga haava
- 2016 Phuketil kohaliku vastase vastu –
ülekaalukas võit

hommikuti, mil mul ei ole üldse võimalik käia. Teen trenni individuaalkava järgi ja panen ise paika, millal ja kus ma treenin, sest koolis ei ole rutiini, igal nädalal on erinev graafik.

Mis kooli ja õppimise juures meeldib?

Psühholoogia ained meeldivad väga, need arendavad suhtlemisoskust. Praktika oli huvitav. Inimesed, kellega koos töötasin, olid toredad. Töö ja keskkond uudne ning põnev.

Millised võistlused nii korralduse kui asukohamaa poolest on seni rohkem meelde jäänud? Ameerika kindlasti. Lion Fight profiüritus. Esiteks selle pärast, et ma ei olnud kunagi USAs käinud ja see üritustesari on üks suuremaid USA Tai poks üritusi üldse. Kutse sain ainult kahenädalase ette-teatamisega nii, et otsiti asendusvastast. See matš kulges meil väga veriselt. Lõpetati kolmandas

Foto: Lii Raasuke

raundis, sest vastasel oli liiga tugev verejooks. Samuti on head muljed viimaselt Pattayas peetud üliõpilaste MMilt. Koht oli huvitav ja kuldmedal lisas muidugi positiivseid emotsioone. Üleüldse olen enamiku välisreisidest teinud poksivõistluste või nendeks ettevalmistamisega seoses. Tais olin varem käinud võistlustel ja treeninglaagrites.

Kui pikk on poksija võistluskarjäär?

USA profiturniiril oli mu vastane 38-aastane. Naiste puhul võib täheldada, et vanusega tuleb jõudu juurde. Meestel on võib-olla pigem vastupidi, et võitlusjanu on suurem nooremas eas. Arvan, et karjääri pikkus on väga individuaalne ja sõltub poksija soovist, kuid enamasti lõpetatakse hilistes kahekümnendates või kuni kolmekümnendate keskel.

Poks tundub kõrvaltaatajale ohtlik ala. Millised on olnud su enda kõige hullemad vigastused?

Kõige kehvemini tundsin end peale USA matši, kuid õnneks midagi hullu polnud ja tulin sealt välja vaid sinikate ja väiksemate vigastustega.

Kas Eesti sportlaste tase nendel aladel on hea ja milline on omavaheline konkurents?

Meestel kindlasti on. Naistel ei ole meil riigisisest eriti konkurentsi, aga see on kasvu teel ja seda on hästi näha meie korraldatavatel Eesti Muay Thai liiga amatöörvõistlustel, kuhu oma esimesi matše teha soovivaid naisi iga aasta üha juurde tuleb.

Andra on praegu tõsise dilemma ees – kool nõuab pühendumist ja võitlussport samamoodi. Samas tahaks mõlemaga hästi hakkama saada, aga kõiges maksimaalselt pingutada ei ole ajaliselt võimalik.

Ehkki topeltkarjääri teema tõsteti esile Eesti Euroopa eesistumise spordi valdkonna konverentsidel ning selles vallas on esimesi samme astunud ka EOK, tuleb sportlasel ise leida tasakaal õpingute ning treenimise-võistlemise vahel.

Kõrgkoolide nõuded ja spordialad, millel Eesti üliõpilased tippu pürgivad või seal püsida püüavad, on erinevad. Akadeemia õpingute läbimine ei

ole sellel skaalal just kõige lihtsamate killast, aga loodetavasti saab sellega hakkama nii Andra kui ka meie teised rahvusvahelises üliõpilasspordis osalejad. ■

Võistluse ootel. Foto: erakogu

Bangla poksistaadionil Tais koos treener Kevin Renno (Andra kõrval paremal) ja toetajatega 2016. a. Foto: erakogu

PARIMAD ÕPPEJÕUD 2018

Traditsiooniliselt tunnustati õpetajate päeval, 5. oktoobril, parimaid õppejõude.

Mis on sinu jaoks õpetamise juures kõige olulisem? Mis on see, mis teeb ühest loengust hea loengu?

ANNE VALK, julgeolekuinstituudi õigus- ja sotsiaal-teaduste keskuse juhataja-lektor

Kõige tähtsam on, et sõnum jõuaks õppijani ja ta suudaks selle enda jaoks lahti mõtestada, saaks aineksest midagi kasulikku. Hea loeng on see, kui õppijate vahel tekib sünergia ja läbi arutelude jõutakse parema tulemuseni ning õppejõud saab aidata selle tekkimisele omalt poolt kaasa. Tegelikult on palju teadmist õppijate sees olemas (kaug- ja magistriõppel nt on juba suur praktiline kogemus) ja õppejõu roll on aidata seda süstematiseerida ning kujundada oskust sinna midagi juurde ehitada. Siis tekib mõlemapoolne eduelamus. Ning mõnikord on hea ka see, kui loeng/seminar ei lähe päris etteplaneeritult, vaid kujuneb/sobitub jooksvalt vastavalt õppijate vajadustele ja küsimustele. Paindlikkus ja kohanemisvõime on ilmselt need, mida kõik õppejõud vajavad.

MARKO SOONTALU, päästekolledži päästetööde õppetooli kutseõpetaja

Kõige olulisemaks õpetamise juures on teemade ja sisu edasi andmine tudengitele. Leian, et kasuks tuleb tunni läbiviimisel see, kui teoreetiline ja praktiline õpe käivad käsikäes. Olgem ausad – mõnda teemat puhtalt teoreetiliselt selgeks saada on päris raske. Siinkohal tulevad appi praktilised tunnid, kus saame käelise tegevusega õpitut kinnistada. Usun, et nende kahe koosmõjul saamegi ühe hea õppe.

Millised on olnud õpetamise puhul kõige keerukamad situatsioonid?

ÜLLE VANAISAK, politsei- ja piirivalvekolledži korrakaitse õppetooli lektor

Neid on olnud mitmeid ja need on olnud päris ägedad elamused. Aastaid tagasi ei saanud ma esimesel loengul aru, kas piirivalve kutseõppe

kadetid saavad loengu sisust aru või mitte – auditooriumis oli palju venekeelseid õppureid – nad lihtsalt ei vastanud minu küsimusele ja olid vait. Järgmisel korral tegin tunni alguses ühe soojendusmängu (olime just õppinud erinevaid õpetamise võtteid), mis pani nad end vabamalt tundma ja õppurid avanesid koostööks. Mulle meeldis, kuidas nad hiljem tegid püüdliselt, julgelt ja sisukaid eesti-keelseid ettekandeid.

Hiljuti üks kaugõppetudeng küsis loengu ajal üsna pahaselt, et kas ma ei arva, et nad on politsei sekkumisõiguse teemal juba piisavalt kodutöid teinud, et iga õppejõud arwab, et tema aine on kõige tähtsam... See oli emotsionaalselt äge elamus nii mulle kui rühmale, sest tekkis sümpaatne diskussioon nii klassis kui hiljem sotsiaalmeedias. Mulle meeldis tudengi julgus ja ausus, ei meeldinud arrogants, kuidas ta oma mõtet väljendas. Enda puhul meeldis see, et jäin planeeritule kindlaks. Ja tegelikult ma mõistan inimesi, kes peavad ühildama pere, töö ja õpingud – täiesti arusaadav, et vahel tekib ülepinge, mis mingil hetkel särtsatab.

Üliõpilasesinduse esimees Oliver Keller ja aseesimees Karina Kork säravad rõõmust parimate õppejõude väljakuulutamise üle

Sisejulgeoleku instituudi kõige säravam õppejõud Mairit Kratovitš

Õppurid valisid sel aastal parimateks:

Politsei- ja piirivalvekolledž:

Kõige praktilisem õppejõud – Raimo Kiveste
 Kõige sisukama tagasiside andja – Ülle Vanaisak
 Kõige säravam õppejõud – Andres Kutser
Parim õppejõud 2017/2018 – Ülle Vanaisak

Finantskolledž:

Kõige sisukama tagasiside andja – Indrek Saar
 Kõige praktilisem õppejõud – Maret Güldenkoh
 Kõige säravam õppejõud – Maret Güldenkoh
Parim õppejõud 2017/2018 – Maret Güldenkoh

Justiitskolledž:

Kõige sisukama tagasiside andja – Aare Jamnes
 Kõige praktilisem õppejõud – Jüri Kulbin
 Kõige säravam õppejõud – Anna Rubtsova
Parim õppejõud 2017/2018 – Triin Roosve

Päästekolledž:

Kõige sisukama tagasiside andja – Marko Soontalu
 Kõige praktilisem õppejõud – Marko Soontalu
 Kõige säravam õppejõud – Kady Danilas
Parim õppejõud 2017/2018 – Marko Soontalu

Sisejulgeoleku instituut:

Kõige sisukama tagasiside andja – Anne Valk
 Kõige praktilisem õppejõud – Riina Kroonberg
 Kõige säravam õppejõud – Mairit Kratovitš
Parim õppejõud 2017/2018 – Anne Valk

Keelekeskus:

Parim õppejõud 2017/2018 – Triin Kibar

RÄNDAUHIND PÄÄSTEKOLLEDŽI PARIMALE ÕPPEJÕULE

Emeriitprofessor Feliks Angelstok

Kui kõik ausalt ära rääkida, nagu ütleb Agu Sihvka, siis päästekolledži rändauhinna jagamine sai alguse mõeldes eelseisvale kolimisele. Akadeemias töötatud 26 aasta vältel on kogunenud palju raamatuid, asju ja meeneid. Suure osaga neist jätsin huvasti juba kaks aastat tagasi, kui kolisin tehnikamajast B-õppehoonesse. Suur osa raamatuid tuli viia hoiuraamatukogusse. Olulisemad ja armsamad on aga tänini alles.

Peagi seisab ees kolimine uude õppehoonesse. Jälle kerkib küsimus, kuhu panna kogu see varandus? Muuhulgas ka uhke roostevabast terasest tuletõrjeauto mudel, mille kinkisid mulle õpperühma RK070 üliõpilased 2009. aastal, kui meil lõppes auditoorne õppetöö.

Pea poolemeetri mudel on valmistatud üsna täpselt originaali järgi, nii et võib ära tunda 1920.–1930. aastate Magirus tuletõrje redelauto – 19. sajandi keskpaiku asutatud ja Saksamaal Ulmis praegugi tegutseva ettevõtte toodangu.

Sellisele uhkele meenele leiaks kindlasti koha koduski, kuid seal imetleksid seda vaid vähesed silmapaariid. Kolledžis oleks ta kolleegide ja õpilaste silme all. Arvasin, et teine variant oleks meeldivam nii mulle kui ka auto kinkinud üliõpilastele. Küsisin ja mulle anti luba kasutada automudelit rändauhinna, millega autasustada kolledži parimat õppejõudu. Vilistlased, endised RK070 üliõpilased, lubasid mul asendada auto mudelil nende paigaldatud meeneplaadi uuega, millel on kiri „Päästekolledži parim õppejõud“. ■

Vastsed parimad õppejõud Anne Valk, Marko Soontalu, Maret Güldenkoh ja Triin Kibar

KAHEKORRUSELISE RISTKIHTPUIDUST HOONE TULEKATSE VÄIKE-MAARJAS

Eelmise aasta novembris viidi Väike-Maarja harjutusväljakul läbi maailmas ainulaadne tulekatse, et testida ristkihtpuidust ehitatud hoone tulekindlust. Katsest, selle tulemustest ja järeldest kirjutavad lähemalt professor ALAR JUST ja spetsialist KATRIN-NELE MÄGER Tallinna Tehnikaülikooli ehituse ja arhitektuuri instituudist ning Sisekaitseakadeemia päästekolledži tuleohutuse ja inseneriainete õppetooli juhataja RAIT PUKK.

Tänapäevased nõuded energiatõhususele ning keskkonnasäästlikkusele soodustavad puitehitiste rajamist ning olemasolevate kaasajastamist. Eesti on Euroopas tuntud kui puitmajade tootja ja eksportija, kuid suuremahuliste ja enam kui kahekorruseliste ühiskondlike puithoonete ehitamine on Eestis seni tagasihoidlik. Üks olulisemaid takistusi puitehitiste juures on alati tuleohutuse tagamine.

Eestis on üldnõue, et enam kui neljakorru-selised, paljudel juhtudel ka enam kui kahekorruselised hooned, ei tohi variseda kogu tulekahju jooksul ka tuletõrje sekkumiseta. Praktikas tähendab selline tingimus seda, et suuremahulistes puithoonetes on puitkonstruktsioonid eksponeeritud vähesel määral või üldse mitte. Avatud puitpinnad osalevad tulekahjus kütusena, suurendades eralduvat soojushulka ja seeläbi võib tulekahju kestus pikeneda ning tagajärjeks võib olla hoone varing. Selle vältimiseks on puitkonstruktsioonid kaitstud katva kihiga ehk kapseldusega, mis takistab konstruktsiooni osalemist tulekahjus. Enam levinud kapselduste lahendused on tehtud kipsplaadiga.

Ristkihtpuidu eripärad

Ristkihtpuidu (CLT – *cross laminated timber*) käitumist standardtulekahjus on üpris laialdaselt uuritud. Üks suurim väljakutse on avatud CLT puitpindadest tekkiva lisaenergia arvestamine arvutustes, mistõttu on võetud suund kandvate puitkonstruktsioonide söestumise vältimisele efektiivse kapseldamise abil. Sellega aga kaetakse kinni ka kogu puitkonstruktsiooni visuaalne ilu. Ristkihtpuidust paneele võrreldakse tihti vineeriga, kus erinevad puidukihi liimitakse või liidetakse muul viisil kokku sellisel, et iga järgneva kihiga puidukiud on risti eelnevaga. Vineeriga võrreldes on kõige olulisem erinevus kihtide paksuses. Täpsemat informatsiooni ristkihtpuidu kohta leiab meie katsemaja tootja kodulehelt www.arcwood.ee.

Kuigi 1. novembril 2017 Väike-Maarjas läbi viidud tulekatse põhieesmärk oli andemete kogumine tuleohutute puitmajade ehitamiseks, kaasati katsemeeskonda kogemustega eksperte, et projekteerida hoonet kandvad ning

osaliselt eksponeeritud CLT puitpaneelid sellisel, et massiivpuidu iseeneslik kustumine oleks võimalik pärast sisustuse jms eripõlemiskoor-muse ära põlemist. Vastava arvutusmodeli töötas välja katsemeeskonna töösse panustanud Daniel Brandon 2016. aastal seniste avatud puitpinda-dega tulekatsete alusel. Vastavalt arvutusmodelile mõjutavad tulekahju kestust ja ulatust järgmised parameetrid:

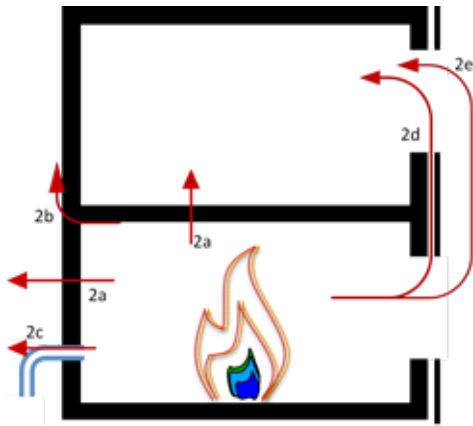
- avade tegur: ventilatsiooni võimaldavate avade (antud juhul purustatud akende) suhe ruumi kõigi piirete pindalasse;
- avatud ristkihtpuidu pindala;
- ristkihtpuidu tootmises kasutatav liim;
- ristkihtpuidu tulepoolse ja sellest järgmise lamelli paksus;
- põleva sisustuse hulk ruumis (eripõlemiskoor-mus);
- kipsplaatide tüüp, paksus ja kihtide arv kaitstud puitpindadel ning plaatide kinnitus.

Ristkihtpuidu tootmises kasutati laialtlevinud polüüretaanliimi, mis pehmeneb kõrgetel temperatuuridel. Liimvuugi tugevuse vähenemine tulekahjuulokorras võib põhjustada tulepoolse lamelli või sellest tekkinud söekihiga ärakukkumise seinast. Seejärel avaneb tulele söestumata, kuid eelkuumenenud uus puitpind, mis söestub suurema kiirusega. See võib põhjustada uue lahvatuse ning väljaarenenud tulekahju jätkumise. Paksema tulepoolse lamelli kasutamine on üks võimalus vältida või edasi lükata kihiga ärakukkumist. Kasutatud meetodiga tehtud prognoosi kohaselt on 40 mm paksuse lamelli kasutamisega võimalik esimese kihiga ärakukkumist vältida 120 minuti jooksul. Selle tingimuse täitmiseks piirati vastavalt ka avatud puitpindade mahtu.

Täpselt kavandatud katsehoone

Katse jaoks ehitati 2-korruseline ristkihtpuidust hoone, mille korruse pindalaks oli 3,5 x 4,5 m. Hoone I korruse kaks seinat olid katmata puidust. Seinte ja vahelagede liited olid tehtud kuni 8-korruselise hoone põhinõudeid järgides. Ruumis süüdatud põlevmaterjali hulk oli kavandatud vastavalt elu-, büroo-, majutus- ja kogunemishoonete (koolid, lasteaiaid, spordihooned jms) põlemiskoor-must arvesse võttes.

Võimalikud tule ja suitsu levimisteed

Üks oluline erinevus tavapärase ristkihtpuidust konstruktsiooni valmistamisega võrreldes oli oluliselt paksem tulepoolne puidu kiht (edaspidi lamell). Kui tavaliselt on see u 20 mm paksune, siis katsehoones oli see 40 mm paksune. Selle põhjuseks oli eeldatav kihtide ära kuumumine liimi pehmenemise tõttu, mis toimub 200°C saavutamisel liimvuugis. Kuna eesmärk oli liimvuugi pehmenemise täielik vältimine (ehk ei toimu lamelli ära kuumumist), oli ka esimene CLT lamell projekteeritud tavapärasest paksem – 40 mm. Lamelli suurema paksuse tõttu oleks pidanud arvutusmudelil kohaselt kogu katse vältel temperatuur liimvuugis jääma alla pehmenemise temperatuuri ning seega ei olnud oodata kihi ära kukkumist tulele avatud pindadel.

Tulekatse eesmärk oli leida vastavalt tulekahju arengu prognoosile katsehoones eksponeeritud ja kipsplaadiga kaetud puitkonstruktsioonide jaotus selliselt, et tulekahju kustuks iseeneslikult, kui ruumi sisustus on ära põlenud. Selle eelduseks oli, et esimene puitlamelli kiht peab tulekahju mõjutustele vastu kogu tulekahju kestvuse. Lisaks jälgiti tule levikut hoone konstruktsioonide liitekohtades, konstruktsiooni sees ja hoone fassaadil.

Ülitäpne mõõtmine

Tulekahju arengut mõõdeti u 160 erinevast mõõtepunktist. Näiteks mõõdeti tulekahju ajal paralleelselt ruumi temperatuuri erinevatel kõrgustel

Mõõteseadmed ja juhtmistik katsehoone ümber

ja temperatuuri muutusi konstruktsioonide sees, hoone välisfassaadil ja selle tuulutuspilus, ruumi põranda kaalu, et teada saada, kui palju on ruumi sisustusest ära põlenud.

Mõõtmiste tulemused võimaldavad tulevikus täpsemalt prognoosida võimalikke tulekahjustusi ning planeerida lahendusi piisavaks tulekaitseks erinevates tulekahju faasides.

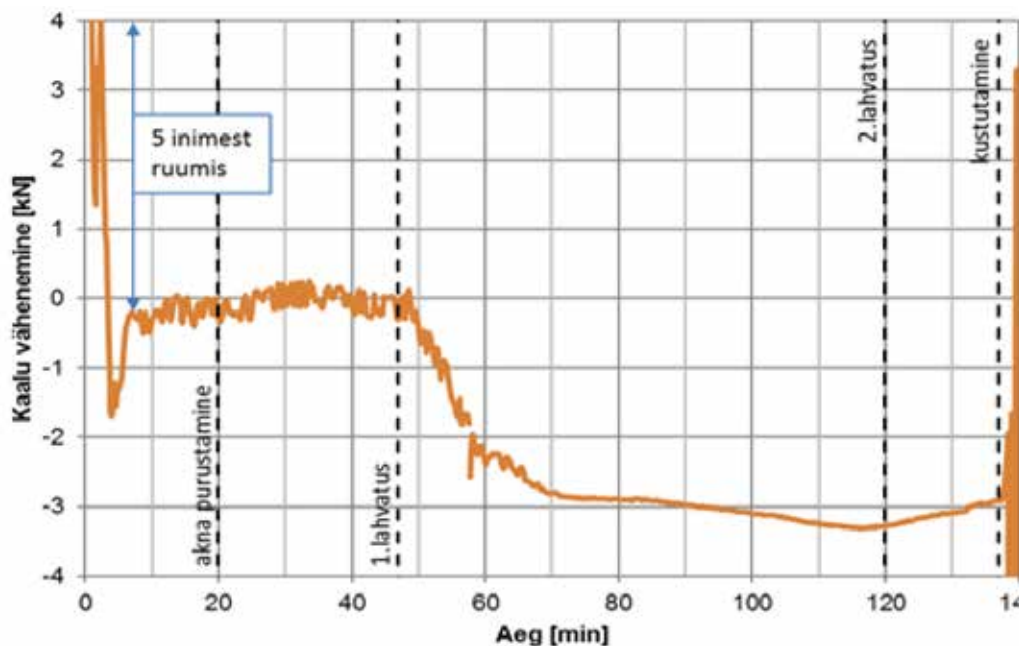
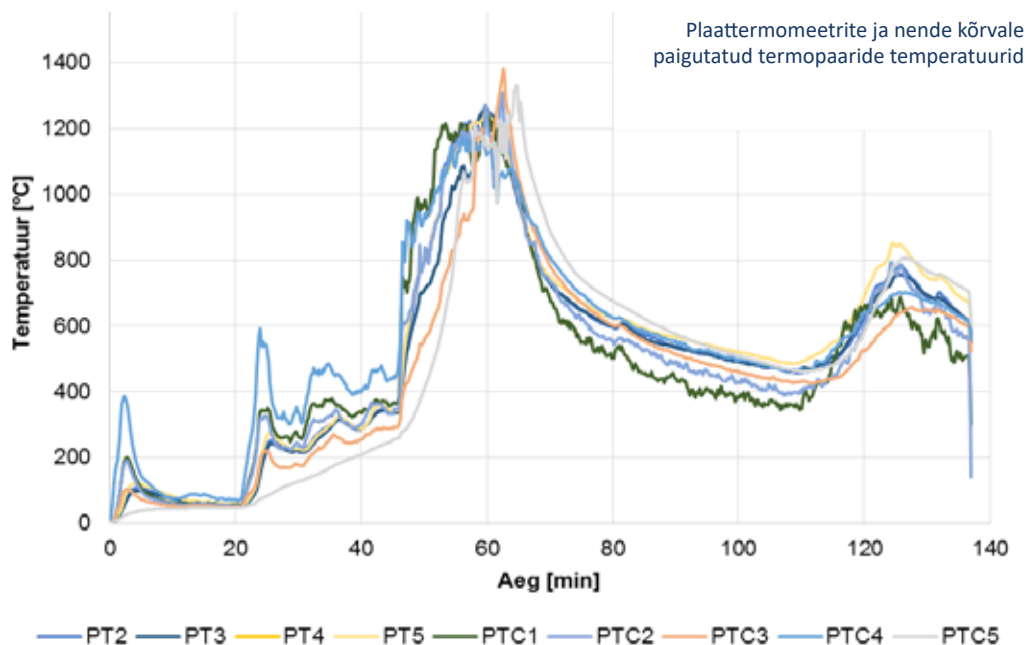
Katse käik

Katse algas I korrusel sisustatud kontoriruumi süütamisega. Peale süütamist toimus temperatuuri hetkeline tõus kuni umbes 400°C-ni. Seejärel langes temperatuur kiiresti alla 100°C tulekahju sumbumise tõttu, sest ruumis puudus põlemisõhu juurdevool. Pärast akende purustamist (umbes 20. minutil) hakkas temperatuur ruumis uuesti tõusma tänu hapniku juurdevoolule ja põlemise intensiivistumisele. 47. minutil toimus lahvatus, mida näitab ka järsk temperatuuri tõus kuni 1400°C-ni. Intensiivne

põlemine toimus umbes 20 minuti jooksul, mille järel algas jahtumisfaas. Ruumi temperatuur langes alguses järsult, seejärel aeglustuvat. Umbes 110. minutil hakkas ühelt siseseinalt söekiht ära kukkuma.

See põhjustas uue lahvatuse, mis oli siiski eelmisest oluliselt väiksem. Ruumi temperatuur ei tõusnud üle 800°C. Seejärel algas ka teine jahtumisfaas, mille käigus otsustati sekkuda tulekahju arengusse.

Esimese korruse põranda summaarne kaalu vähenemine

Järeldused

Tulekahju kestis 137 minutit, seejärel kustutati jahtumisfaasis. Olulisemad järeldused katsest:

1. Puitkonstruktsioonide tules käitumise prognoosimudeliga võrreldes erines teoreetiline tulekahju tegelikest tagajärgedest. Prognoosimudel vajab katseandmete põhjal täiendamist. Kasutatud ehituslahendused toimisid efektiivselt. Ristkihtpuit oli valmistatud 40 mm paksuse tulepoolse lamelliga, mis võimaldas tulekahju sumbumise umbes 100 minutiga. Järgneva katse eesmärk on leida lahendus tulepoolse puidukihi delamineerumise vältimiseks tulekahju esimeses jahtumisfaasis.
2. Tuli ei levinud kogu tulekahju jooksul teisele korrusele hoone konstruktsioonide kaudu. Oluline on välja tuua, et tulekahju levikut teisele korrusele leegi toimel läbi puruneva akna välditi katsemeeskonna poolt teadlikult (II korrusel kasutati tulepüsivaid aknaid), sest see on hoonetulekahjude tavapärase risk sõltumata konstruktsioonimaterjalist. Akna kaudu tule leviku vältimine oli vajalik selleks, et oleks võimalik hinnata tule kahjustusi ja levikut

konstruktsioonides. Konstruktsioonide kaudu tuli II korrusele ei levinud.

3. Ruumi kahel seinal oli puit katmata ning teistel seintel ja lael kipsplaatidega kaetud. See hoidis ära tulekahju suurema arengu. Seintele paigaldatud kaks kihti kipsplaati oli piisav ja vajalik, et tagada puitelemendi kaitse. Lakke paigaldati kolm kihti. Mõõtmised näitasid, et piisava tulekaitse oleks taganud ka kaks kihti kipsplaati.
4. Fassaadidel oli tule levik tõhusalt takistatud tänu selle liigendatusele mittepõlevast ja põlevast materjalist katetega. Kivivillaga isoleeritud fassaadil oli tule levik väljastpoolt kandekonstruktsioonini takistatud. Hoone PIR-soojustusega fassaadil levis tuli kandekonstruktsiooni ka väljastpoolt. Tuletõkked fassaadi õhutuspiiludes hoidsid ära tule kiire leviku fassaadi tuulutuspiilus. Tule levik fassaadil külgedele oli väike. Fassaaditulekahju täpsemaks hindamiseks on vaja täismõõdus katse, mis eeldab vähemalt kolmekorruselist hoonet. Täismõõdus katse planeerimisel on lahendused ja eeldused puitfassaadi tulekahju iseeneslikuks sumbumiseks, kui kustub sisetulekahju ning taandub aknast väljuva leegi ja temperatuuri mõju. ■

KOKKUVÕTTES võib katse lugeda edukaks. Katse käigus demonstreeriti, et tulepüsiva puithoone põleng kulgeb aeglaselt ning selle kulgu on võimalik ennustada. Kogutud andmed on sisendiks mitme uurimistöo koostamisel ja uue katse planeerimisel, mis juba käib.

Tulekahju esimene jahtumisfaas, enne puidukihi delamineerumist ja uut lahvastust

POLITSEIHARIDUS KASAHSTANIS

Professor PEETER JÄRVELAID töötab juba kevadest saadik kaugel Kasahstanis Taldõkorgani linnas Iljaz Zansugurovi nimelise Zetisu Riikliku Ülikooli teadus-, arendus- ja innovatsiooniala prorektorina. Võttes fookusse politseihariduse, tutvustab ta selle riigi arengut ja võimalusi.

Fotod: Peeter Järvelaid

Kindlasti pole ma väga originaalne, kui ütlen, et ühe Eesti juristi sattumine Kasahstani Almatõ oblasti pealinnas Taldõkorganis asuva riikliku ülikooli teadus-, arendus- ja innovatsioonialal prorektoriks on seotud mitme juhuse kokkulangemisega. Minu Eesti teadusagentuuri kolleegidel on kontakte paljude riikidega ning nende seas ka Kasahstaniga. Kasahstani sõltumatu kõrghariduse kvaliteedi agentuur otsib aeg-ajalt maailmast eksperte, keda nad kutsuvad oma ülikoolide

hindamise juurde välisekspertideks ja nii sattusin minagi sinna esimest korda mõni aasta tagasi. Ühele kutsele järgnes järgmine ning meie koostöö muutus üha tihedamaks.

2018. aasta alguses aga paluti mul osaleda tippmändžeride konkursil, mille kaudu Kasahstani ülikoolid otsisid endale välismaalt eksperte (ka prorektorite positsioonile ülikoolides) ja nii mind sellele kohale teadus-, arendus- ja innovatsiooniala prorektoriks kevadel valitiigi.

Almatõ oblast, mitte linn

Almatõ oblasti puhul tuleb selgitada, et riigi endises pealinnas Almatõs elab üle kahe miljoni elaniku ja see Kasahstani suurim linn on vabariikliku alluvusega ning Almatõ oblasti hulka ei kuulu, seega elab siin piirkonnas üle nelja miljoni inimese. Venemaa- ja Hiina piiride vahetus läheduses asumine vajutab Almatõ oblastile sisejulgeoleku alal kindlasti oma pitseri – tegemist on suure piiritsooniga, kus praegusel ajal valmistatakse ette tohutuid infrastruktuurirajatisi ja juba mõne aasta pärast muutub elu siin väga palju. Oblastit hakkavad läbima tohutud transpordivood ja välismaalaste arv peaks võrreldes tänasega hüppeliselt kasvama.

Tormilised arengud

Kasahstan on maa, mis meenutab oma arengukiiruselt Eesti vabariiki 1990. aastate alguses – muutused on kiired ja sageli väga põhimõttelised. Toon vaid ühe näite: kui ma mai alguses saabusin, siis riigi nimi Kasahstani vapil oli veel kirjutatud kirillitsas, kuid täna on see juba ladina tähestikus, sest on otsustatud hakata kasutama seda.

Samas meenutab mõndagi aegu, mis meil oli enne aastat 1991. See tähendab seda, et paljudes valdkondades pole mindud muudatuste teed ja on säilitatud struktuurid, mis olid siin juba NSV Liidu ajal. Tasub meenutada, et Kasahstan sai iseseisvaks riigiks alles pärast aastat 1991, mis tähendab, et võrreldes Eestiga tuli paljut luua iseseisva riigina alles esimest korda.

Sisejulgeoleku valdkond suurte reformide tuules

Taldõkorganis kolleegidega rääkides selgub, et nende sisejulgeoleku süsteemis on praegu käimas suured muutused. Riigis on kahekojaline parlament ning seaduseelnõu, mis peaks panema aluse sisejulgeoleku ala muudatustele, on esimeses kojas juba kinnitatud ja on läbimas viimast etappi parlamendi teises kojas (Senatis), kus ollakse seaduseelnõu

Iljaz Zansugurovi nimeline Zetisu Riiklik Ülikool Taldõkorganis

teise lugemisega juba lõpusirgel. Ees seisab lõplik kinnitamine parlamendis.

Kui rääkida eelseisvast reformist väga üldiselt, siis selle tulemusel muutuvad juba nimetused. Kui siiani on igas oblastis siseasjade departemangud (valitsused), siis uue seaduse jõustumisel hakkavad need kandma politseidepartemangu nime. Seega „siseasjade“ asemele tuleb kõikjale sõna „politsei“. Kogu politseisüsteem hakkab alluma siseministeeriumile, kuigi kohalikud kubernerid (*akim*'id) saavad õiguse kinnitada ja vabastada ametist politsei kõrgeimat juhti (kas siis oblastis või rajoonis), aga seda vaid nende kandidaatide seast, keda seab üles siseministeerium. Kohalikele kuberneridele antakse seadusega õigus seada politseile ülesandeid, et antud oblastis oleks sisejulgeoleku ja kuritegevuse vastase võitlusega kõik korras. Kogu politseisüsteemi hakatakse juhtima aga siseministeeriumi kaudu. See peaks tagama vertikaalse käsuliini.

Elukogenud kolleegid ütlevad ettevaatlikult, et reformiga toimuvate muutuste hindamiseks on

Iga foori juures on suure tablooga kell, mis näitab sekundeid, kui palju on fooritule vahetumiseni aega jäänud

vaja aega, et näha ära see, kuidas seadusse raiutud mõtted päriselt toimima hakkavad.

Liikluspolitsei head ja vead

Kui ma rääkisin kohalike sisejulgeoleku ekspertidega eelseisva reformi võimalikest tulemustest, siis küsisid nad kohe ka Eesti kohta. Samuti huvitas neid minu arvamus, kuidas mulle siin viibides nende politsei paistab. Pidin tunnistama, et kuna mul on tulnud korduvalt sõita oblastis ringi ja enamasti väga heal moodsal maanteel, mis ühendab Almatõd ja Taldõkorgani (ligi 300 km), siis enim olen näinud maantee ääres liikluspolitseinikke. Kuna nad mõõdavad kiirust, pole kohalikud autojuhid loomulikult politseiga just kõige paremad sõbrad.

Liikluspolitsei on paraku see sisejulgeoleku ala valdkond, millega on selle süsteemi juhtidel päris palju probleeme ja see mõjutab väga tugevalt rahva üldist hinnangut kogu politsei tööle. Selles on suur roll ka liikluspolitseinike madalatel palkadel. Uue seadusega tahetakse ka seda olukorda muuta: esimese sammuna soovitakse kehtestada nõue, et liikluspatrullis teenivad politseinikud peavad olema ohvitserid (mitte allohvitserid nagu seni). Seega tõstetakse selle nõudega liikluspolitseinike palku, et suurendada nende vastutust ja vähendada nende kalduvust nõuda autojuhtidelt rikkumiste mitteregistreerimise eest meelehead. Korruptsioon on siin probleem, millega sisejulgeoleku süsteem tegeleb.

Teisest küljest väärib tähelepanu tehnoloogia kasutamine liikluses. Linnades on üles seatud väga

palju kaameraid, neid on peaaegu igal ristmikul, ja see on oluliselt vähendanud liiklusrikkumisi, sest trahvid on võrreldes palkadega päris soolased. Taldõkorganis on pealinna Astana eeskujul sisse seatud tore süsteem, et iga foori juures on suure tablooga kell, mis näitab sekundeid, kui palju on fooritule vahetumiseni aega jäänud. See lihtne lahendus rahustab liiklust väga hästi maha.

Sisejulgeoleku valdkonna kõrgkoolid

Kasahstani sisejulgeoleku süsteemist arusaamiseks tuleb meelde tuletada, et tegemist on territooriumilt üheksanda riigiga maailmas (2 717 300 km²), kus elab umbes 18 miljonit inimest. Seetõttu on Kasahstanis juba täna kolm linna, mis on elanike arvult suuremad kui Eestil.

Koolituskeskusi, kus valmistatakse ette sisejulgeoleku valdkonna ametnikke, on mitu. Kõige tuntum on ehk Kasahstani Siseministeeriumi õigusinstituut Karagandas, mis tegutses kõrgema miilit-sakoolina juba NSV Liidu ajal. Väga oluliseks politseikooliks on Almatõs asuv Kasahstani Siseministeeriumi akadeemia. Almatõs asub ka kõrgkool, mis valmistab ette ametnikke Kasahstani kaitsepolitseile (KNB – Rahvusliku Julgeoleku Komitee).

Vanglaametnikke valmistatakse ette Kostanais asuvas õppeasutuses, piirivalvureid Kasahstani Rahvusliku Julgeoleku Komitee piirivalvekoolis. Lisaks on Kasahstani siseministeeriumil mitu juriidilist kolledžit (sisuliselt on need politseikoolid), mis asuvad järgmistes piirkondades: Semipalatiinskis, Aktjubinskis, uues miljonlinnas Shimkendis jne. Võib öelda, et politseisüsteem on siin veel selles arengujärgus, mida meie tunneme Eestis ajast, kui meil hakati looma Paikuse politseikooli ja Sisekaitseakadeemiat.

Kasahstanis toonitatakse, et politseiametnik peab tundma hästi seadusi, ja seetõttu rõhutatatakse koolide nimedes sõna „juriidiline“. Siit tuleneb ka, et sisejulgeoleku valdkonna pidev koostöö oma kaadri kasvatamisel on seotud ülikoolidega ning just nende õigusteaduskondadega. Kuna järjest enam on sisejulgeoleku valdkonnas hakatud pidama oluliseks ennetustööd, siis otsitakse viimasel ajal töötajaid juba ka pedagoogiks, psühholoogiks või näiteks treener-pedagoogiks

õppinud üliõpilaste seast, sest neil on teadmised valdkondadest, mida tavalistes politseikoolides ei õpetata või ei õpetata nii palju nagu ülikoolides.

Kadetiklassid – kohalik sisejulgeolekuõpe

Ka Kasahstanis on politseile kaadri koolitamine suur probleem, kuigi siin sünnib noortes peredes lapsi palju enam kui Eestis. Nii käivad ka Kasahstani kolleegid koolides politseiametit tutvustamas ning koolides avatakse kadetiklasse, mida Kasahstani politsei rahastab.

Näiteks õmmeldakse seal õppivatele lastele kadetivormid, mis on kasahhide seas väga populaarsed, sest mundrikandjaid üldiselt austatakse ja ka kardetakse. Kasahhid tahaks leida vahendi, et nende politseil oleks samasugune autoriteet rahva seas, nagu nad on kuulnud olevat Eestis, ja nad on selle endale tõsiseks eesmärgiks seadnud.

Ülikooli ja riigi koostöö politseinike värbamisel ja väljaõpetamisel

Kuna politseikoolidest tulevatest noortest ohvitseridest ei piisa tegeliku vajaduse katmiseks, on pidevalt vaja juurde haritud inimesi ja neid püütakse saada ka ülikoolidest, nii ka Taldõkorganis. Zetisu ülikooli puhul on riigi traditsiooniline partner ülikooli õigus-teaduskond, aga nüüd on eesmärgiks võetud luua ülikooli juurde teatud mõttes politseiametnike ettevalmistamise keskus, mille kaudu saaks paremini vajalikku kaadrit politsei jaoks ette valmistada.

Kuidas käib siis üliõpilase politseisse värbamine? Kasahstanis on ohvitseride pikkusele kindlad nõuded ning nii peab politsei reeglite kohaselt olema nende meespolitseinik vähemalt 170 ja naispolitseinik vähemalt 165 cm pikk. See on päris tõsine nõue, sest paljud kasahhid on väikest kasvu, kuid riigis soovitakse, et nii sõjaväelased kui ka politseinikud paistaks oma kasvuga silma. Stepikultuurides on alati austatud pikka kasvu inimesi ja nende batõrrid (sõjajuhid,

Tudengid kriminalistika tunnis

vägilased) on olnud suured mehed. Teiseks on muidugi ka Kasahstanis nõuded, mis seotud taustauuringuga. Seejärel peab iga kandidaat registreerima end politseiametis oblasti või linna *akim'i* juures ametnikueksamile, kus tuleb sooritada teadmiste tundmise testid.

Kasahstani politseiametnikke kontrollitakse enne tööle võtmist ka psühholoogiliste testidega (pingetaluvus jne) ja neil on ka päris ranged kehalised katsed. Zetisu ülikoolis on selleks head võimalused, sest kehakultuuriteaduskonnas töötavad kogenud treenerid just sisejulgeoleku valdkonnale vajalikel aladel (näiteks traditsioonilised kahevõitluse alad jne).

Zetisu ülikoolis on olemas ka sõjalise kateeder, kus noored mehed ja naised saavad reservohvitseride ettevalmistuse. Kuna see on siin piirkonnas ainuke võimalus end ohvitseriks koolitada, on see väga populaarne. Nii saab aga politsei endale noori spetsialiste, kes on juba enne teenistusse tulekut kasvatatud vormikandjateks, saanud vajaliku relvakoolituse jne. Kindlasti on ohvitseriõppe läbinutel

parem arusaam ka sellest, milline peab olema vormikandja distsipliin.

Võimalus jagada kogemusi

Mul on hea meel, et koostöös Almatõ oblasti siseasjade departemangu ülema kindral Murat Z. Urumhanovi ja tema kolleegidega hakkame ülikooli ja politsei koostööd viima uuele tasemele. Kas sellest koostööst võiks kunagi välja kasvada midagi kaas-aegse politseikooli taolist ühe ülikooli juures (siin oleks see kolledžina), sellest on vara rääkida, aga Eesti-taoline kogemus oleks siin kindlasti väga tere-tulnud. Almatõ oblasti politseijuhtide avatus uuele ja ka maailma suhtes on hea märk, et Eesti võiks just Sisekaitseakadeemia kaudu oma sisejulgeolekualast kogemust siia pakkuda. Kõik algab konkreetsete isikute tahtest ja Almatõ oblast on lubanud Eesti kogemust katsetada, et siis pakkuda juba kogu riigi politseisüsteemile. Meie kogemusest ollakse Kasahstanis väga huvitatud. ■

EESTI KOGEMUSTEST SOOVITAKSE ÕPPIDA

Kindral Murat Z. Urumhanov

Kasahhid on väga uudishimulik rahvas. Kohtudes võõrastega, hakkavad nad kohe uurima, kuidas külalise maal elu käib. Minu võõrustaja töökohal, kindral Murat Z. Urumhanov, tundis kohe huvi kõige vastu, mis on Eesti politseisüsteemis toimumas. Ta oli ka päris hästi informeeritud sellest, milliseid ideid Kasahstani kolleegid Eesti külastustelt on kaasa toonud. Näiteks pidi just Almatõ oblastis võetama eksperimendi korras üle Eesti kogemus, kuidas kuulata üle lapsi (lastetoad pidid olema juba sisustamisel). Kindral oli väga konkreetne ja ütles, et ta sooviks teha tihedat koostööd just Eesti politseiga, sest kui sama süsteemi seest tulnuna on Eesti suutnud veerandsaja aastaga jõuda oma politsei arendamisel sellisele tasemele, siis miks ei võiks seda suuta ka Kasahstan. Kindrali sõnul on palju lihtsam viia reapolitseinikuni just Eesti kogemust, kui hakata suures stepsis rääkima, kuidas elavad politseinikud USA-s, Prantsusmaal või Saksamaal.

KAS POLITSEINIK TUNNEB ÄRA TROOJA HOBUSE, KUI SEDA NÄEB?

Oma igapäevatöös märkab politseiametnik korrariikkumist, tunneb ära ohu, tuvastab kannatanu ja võimaliku korrariikkuja. Mida teeme aga olukorras, kui ei ole ohvrit ega ründajat, kuid tunne on ikkagi halb? Kui mõjutatakse meie emotsioone, levitatakse pooltõdesid, mõjutatakse majandust või elukeskkonda. Politsei- ja piirivalvekolledži turvataktika õppetooli juhataja JAAK KIVISTE teeb kokkuvõtte kevadel Tallinnas toimunud hübriidohtude teemalisel konverentsil kõlanust.

Tallinnas toimus 15.–16. mail 2018. a European Union Police Services Training 2015–2018 (EUPST II) programmi raames konverents „Hybrid threats in law enforcement context”. Konverentsi korraldajate, Politsei- ja Piirivalveameti ning Sisekaitseakadeemia eesmärk oli tuua kokku oma valdkonna eksperdid 17 riigist, vahetada teadmisi ja õppida vastastikutest kogemustest.

Konverentsi korraldusmeeskonna liige, politsei ja piirivalvekolledži lektor Ülle Vanaisak, tõi välja, et hübriidohu käsitlemine üheaegselt teadlaste, poliitika-kujundajate ja praktikute poolt on Eesti kontekstis küllaltki uudne lähenemine. Ligi sada osalejat sai rühmatöodes avaldada oma arvamust

järgmistel teemadel: kuidas hübriidohte defineerida ja ära tunda, millised hübriidohud võivad esineda sisejulgeoleku kontekstis, kuidas hübriidohte ennetada ja kuidas peaks käima teabevahetus ning kuidas on hübriidohud seotud tsiviilmissioonidega. Järgnevalt on esitatud lühiülevaade konverentsil kajastatust.

Hübriidoht – hall ala rahu ja sõja vahel

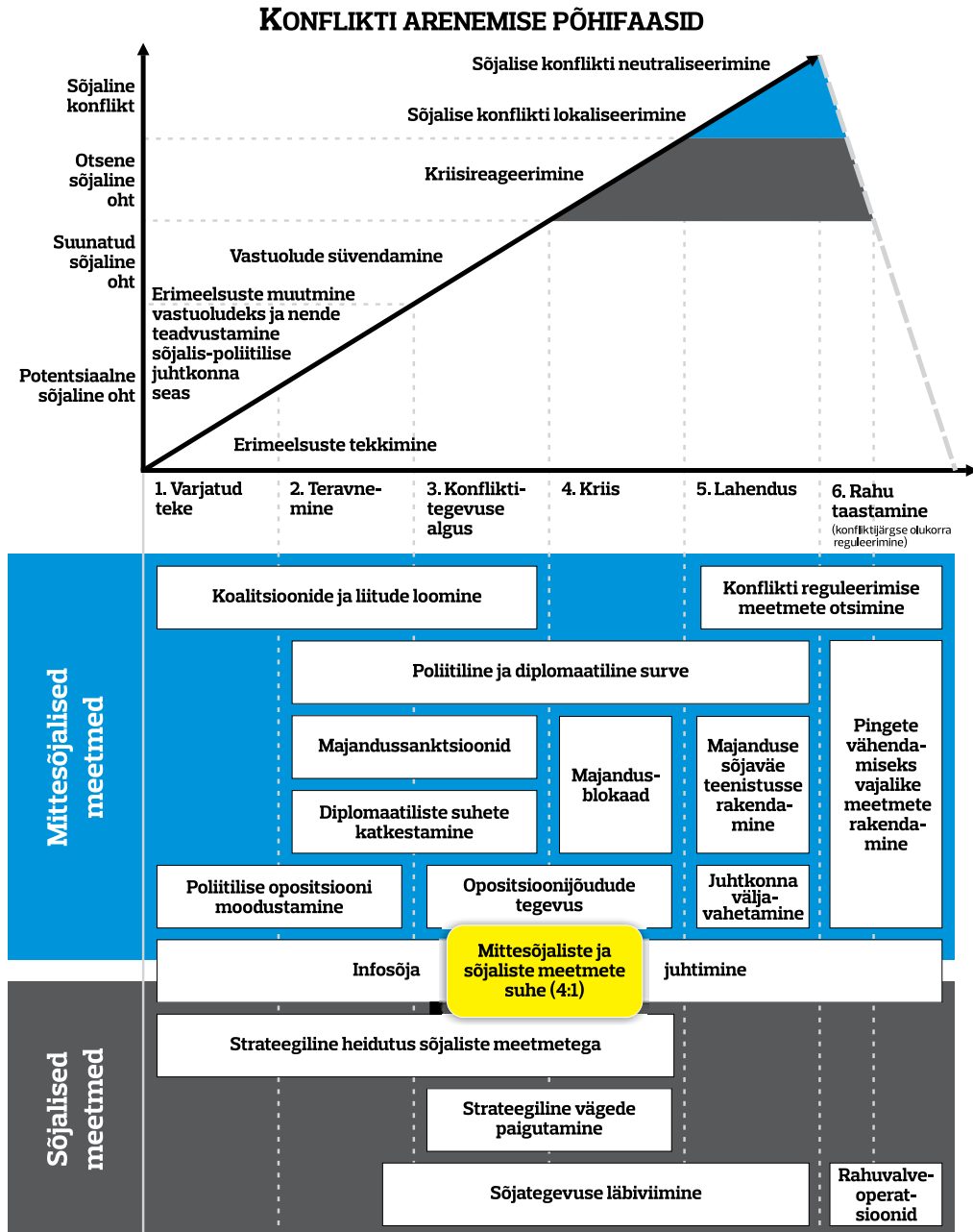
Tänapäeval on mõjutustegevus tuntav igapäevaelus ning sõjalise ja mittesõjalise tegevuse eristamine tundub võimatu. Seetõttu on kasutusele võetud hübriidohu mõiste, mis iseloomustab halli ala rahu ja sõja vahel.

Avalikkuses on mitmel korral välja toodud Venemaa nn Gerassimovi doktriin (joonis 1), mille kohaselt algab sõjaline konflikt varjatud faasis erimeelsuste tekitamise ja teravdamisega. Vastuolude süvendamisega tekitatakse konflikt ja kriis, mida asutakse lahendama sõjaliste vahendite ja lahingtehnikaga. Konventsionaalsete sõjaliste vahenditega lahendatakse konflikt ning kehtestatakse rahu taastamise faasis konflikti järgne lahendajale sobiv režiim. Sõjaline doktriin peegeldab Venemaa Föderatsiooni veendumust kasutada sõjalisi meetmeid riigi rahvuslike huvide ja liitlaste huvide kaitsmiseks alles pärast poliitiliste, diplomaatiliste, õiguslike, majanduslike, informatiivsete ja muude vägivaldsete vahendite kasutamise ammendumist.

Mittesõjaliste meetodite roll riikidevaheliste konfliktide lahendamisel

Joonis 2. Venemaa hübriidrünnakud viimasel kümnendil. *Konverentsi materjalid, 2018*

Hübriidsõja meetmed

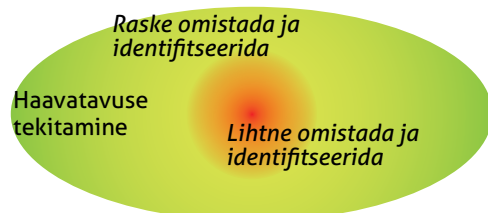
Rahvusvahelise Kaitseuringute Keskuse teadur Ivo Juurvee tõi välja, et hübriidohu tekitamisega mõjutatakse teise riigi kohalikku ja riiklikku tasandit vastu võtma agendi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks sobivaid otsuseid. Hübriidsõja eesmärk on mõjutada koordineeritud ja kooskõlastatud tegevusega teise riigi vastu riiki või organisatsioone (NATO, EL) nende otsuste vastuvõtmises. Meetoditeks on poliitilised, õiguslikud, majanduslikud, informatsioonilised, sotsiaalsed, kultuurilised või muud mõjutamise kanalid. Operatsioonide tegevused on sihitatud, eesmärgid ja teostajad varjatud.

Hübriidsõja üks keerulisemaid väljakutseid on arusaamine, et üldse sõjas ollakse, ning tuvastada, kellelega sõjas ollakse. Selline varjatud luure ja mõjutustegevus ei ole oma olemuselt uus, kuid tänapäevased infotehnoloogilised võimalused annavad sellele uue mõõtme ja ohu. Oma mõjuvõimu suurendamiseks püütakse rünnakutes vähendada teise riigi suutlikkust, selleks õnnestatakse põhiseaduslikku korda, takistatakse riigi ja ühiskonna toimimist, kahjustatakse riigi suhete ja suveräänsuse toimimist (joonis 2).

Esimene samm rünnakuga toimetulekuks on teadlikkus olukorrast, mis tähendab info vahetust nii luureasutuste kui ka riigi teiste asutuste vahel,

jälgides avalikkusele suunatud informatsiooni, ning avastada võimalikke manipulatsioone. Hoida riigi ja asutuste usaldusvärsust, reageerida rünnakule adekvaatselt ning jälgida tegevust.

Eelpool toodud klassikalise info-analüüs-tegevus-tagasiside süsteemi toimimise vastu räägib Soome teadlaste Jokela ja Katajamäki 2018. aasta käsitlus, mille kohaselt ei saa hübriidsõjas ohte ja sihtmärke selgelt tuvastada ja seega ei ole võimalik nende vastu täpseid tegevusi planeerida. Kõige olulisem on tuvastada haavatavad inimesed – kui nendega ei tegeleta, siis tegeleb nendega meie riigi nõrgestaja. Kui inimene on ühiskonnas tõrjutud ja ta ei saa oma muredele abi (isegi, kui küsib), siis tekib tal usaldamatus oma piirkonna omavalitsuse ja sealt edasi kogu riigi vastu. Selline olukord on aga sobiv konflikti tekitamiseks kodaniku ja riigi vahel (joonis 3).

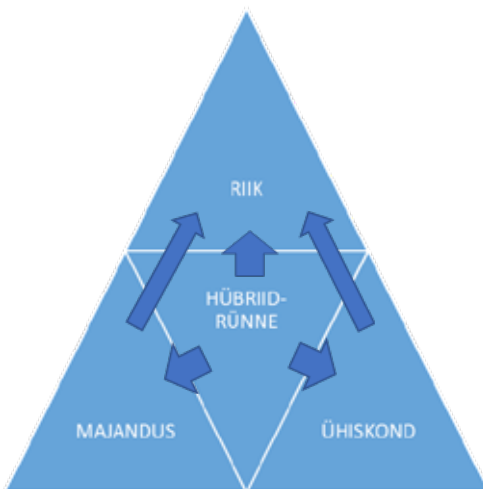
Joonis 3. Hübriidohude avaldumise hägususe. *Konverentsi materjalid, 2018*

Hübriidohtude mitmesuunaline mõju

Hübriidohtud võivad olla peidetud erinevatesse meediumitesse, nende vahendajad ei pruugi ka ise teada oma tegevuse tegelikke eesmärke. Lisaks on hübriidohtude mõju mitmesuunaline: erinevatesse valdkondadesse suunatud mõjutustegevus koondub riigi mõjutuseks. Nii majanduse kui ka ühiskonna mõjutamise eesmärk on laiemas plaanis riigi otsustusprotsessi kallutamine endale sobivas suunas.

Hübriidsõda on tõhusam, kui rünnatav riik ei tea, kelle vastu end kaitsta, selleks varjab või maskeerib ründav riik oma tegevust ja oma eesmärki. Nii saab näiteks üks riik suunata smugeldajate abil immigrantide voogu, mis omakorda mõjutab ühiskonda ja see omakorda teise riigi suveräänsust ja otsustusvõimet. Sama kehtib ka näiteks kohaliku omavalitsuse üksuse mõjutamisel, kui kohalikku suurfirmat mõjutab mõne teise riigi ettevõtte või teeb korruptiivse pakkumise mõni vahendaja (joonis 4).

Mõjutamistegevus muutub lihtsamaks, kuna meedia, interneti ja sotsiaalvõrgustike keskkonnas on avanenud uued võimalused. Sellega kaasneb individualism, killustatus ja suletud mullid. Traditsiooniline lineaarmedia ei tööta enam, kuid mis tuleb ja mis on selle mõju, seda ei saa veel kindlalt ennustada.

Joonis 4. Hübriidrünn ühiskonna ja majanduse mõjutamise kaudu. *Konverentsi materjalid, 2018*

Trooja hobune uues kuues

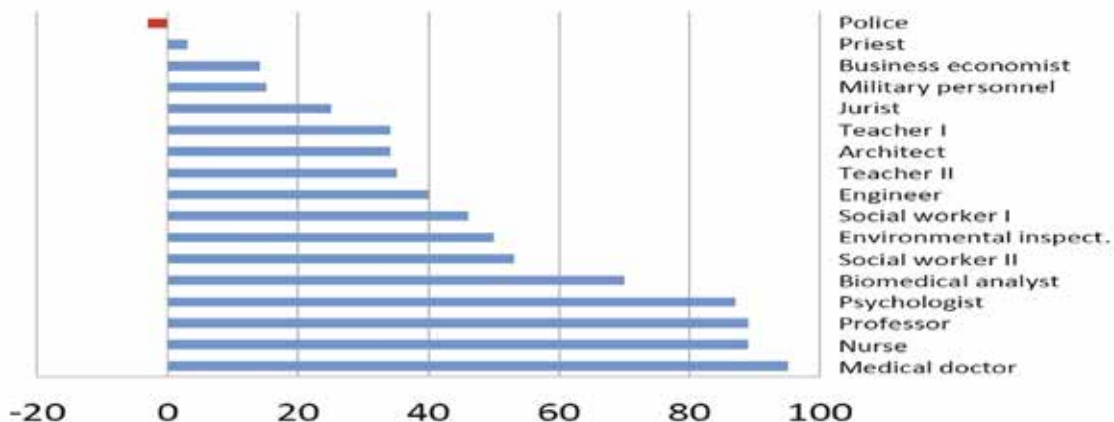
Enn Kooskora tutvustas konverentsil rühmatöö tulemusi kokkuvõttega hübriidohtudest Ukraina näitel – Trooja hobune on väga vana vahend vaenlase tegevuse võimaldamiseks võõral territooriumil, kuid me ei pruugi uues kuues hobust ära tunda. Nii juhtus see digiajastu pealetungiga esimeste arvutiviruste loomisel ja leitakse üha uusi viise peita ründaja süütuna näivasse „pakki“. Hübriidohtu tuvastamise muudab keeruliseks, kui tegevusse on kaasatud keeruline ja turbulentsne multikultuurne ja rahvusvaheline keskkond, kus muutustest ja nende taga olevatest teguritest arusaamine on niigi keeruline.

Kui traditsioonilises sõjapidamises on selge välisvaenlane, siis hübriidsõjas on vaenlane juba riigis sees, oht algab seest ja liigub väljapoole. Selle ennetamiseks on tähtis teada, kes on riigis ohustatud grupid, kelle rahulolematust saab ära kasutada riiki õõnestava eskalatsiooni tekitamiseks. Riigi turvalisuse suurim väljakutse on küsimus, kuidas tagada rahva rahulolu. Vastastpoolse küsimus on vastupidine – kuidas rahulolematust suurendada.

Konverentsil leiti, et reageerimiseks, kaitseks ja ennetamiseks on oluline

- panustada väljaõppesse (tõsta inimeste teadlikkust ja oskust informatsiooni usaldusväärset kontrollida ja tuvastada manipulatsioonid);
- tõsta ühiskonnaliikmete teadlikkust võimalikest hübriidohtudest, nn liikuda teadliku ühiskonna suunas (inimesed on teadlikud ohtudest ja võimalustest end kaitsta);
- ühiskond ja riik toetavad teineteist (inimesed usaldavad riiki ja riik on teeninud inimeste usalduse);
- tugev ja tark riik (tunneb ohtu, mõistab sisu ja tagajärge, reageerib adekvaatselt).

Kui keeruline on säilitada neutraalsed teadlikkust, näitab ilmekalt konverentsil Raul Rebase välja toodud uuring, mille kohaselt toodetakse teadlikku, pidevat ja suunatud negatiivset informatsiooni valitud välisriikide kohta. Politsei igapäevatoos tähendab see, et iga politseinik on kogukonnaga tihedas kontaktis, teab mõjutusi ja on usaldusväärne partner ja info vahendaja. Riigiasutused jagavad omavahel koostöös saadud teavet ja

Joonis 5. Teaduse väärtustamine politseitöös. *Konverentsi materjalid, 2018*

analüüsitud järeldotsi. Ka hübriidsõjas on võimalik teha sobivaid otsuseid põhiväärtustele tuginedes: olla tark, avatud ja inimlik. Esmareageerija peab olema tark – teadvustama, kas tegemist on hübriidrünnakuga või kas sündmust võidakse sellel eesmärgil ära kasutada. Avatud – peab mõtlema välja oma mullist, nägema maailmas toimuvat ning mõistma kogukonda, mille kaitseks töötatakse. Sellise käitumisega võime ennetada sündmusi, mis kulmineerusid Eestis 2007. a aprilli massirahutuste ajal.

Selleks et Trooja hobune ära tunda, on vaja teadmisi, teaduslikku teadmist, alates suhtlemisest ja kogukonna toimimisest, lõpetades massandmete analüüsiga. Priit Suve viidatud uuringu tulemused, kus politseitöös peetakse teaduslikku lähenemist ebaoluliseks, palju julgust selles osas juurde ei anna (joonis 5).

Seda enam peame koolis pingutama, edendamaks teadust, suurendamaks teadlikkust ja teadmist, et liikuda teadmispõhise politseitöö suunas. Teades, mida ja miks teeme, väheneb tõenäosus, et satume vastase ette söödetud lõksusse, ning kindlustame suutlikkuse ise turvalist tulevikku kujundada.

Eraldi tooks välja Minna Jokela ning Elina Katajamäki seisukoha, milles rõhutati, et kõige tähtsam on usaldus. Usaldus inimeste vahel ja usaldus riigi institutsioonide vastu. Sellise ühiskonda kooshoidva usalduse puudumist kasutavadki

asjast huvitatud vastaspooled hübriidohtude tekitamiseks.

Sisekaitseakadeemia võimalused hübriidohtude alase teadlikkuse tõstmisel

Hübriidohtude temaatika peaks kajastuma põhjalikult ka akadeemiaülestes valikainetes. Üks selline võimalus on täiendada aineprogrammi „Varase sekkumise võimalused radikalismi ja terrorismi“, lisades sinna väljundina oskuse ära tunda hübriidohtu viitavad ilmingud ja teadmise, kuidas kavatada ennetus- ja vastutegevusi.

Kui hübriidohtude tagajärgedega tegelemine – massirahutus ja äkkrünnak – on politsei õppekavas sees, siis selle äratundmise ja ennetamise komponendid peame integreerima kogukonnatöö, korrakaitse, suhtlemise, eetika ja ressursimahuka sündmuse lahendamise teemadesse.

Tulles tagasi artikli alguses püstitatud küsimuse juurde, kas politseinik tunneb ära hübriidohtu, siis usun, et koolis õppiva ametniku teadlikkuse tõstmine sõltub iga õppejõu teadlikkusest, meie koostööst ning aktiivsusest käsitleda teemat õppekava eelpool välja toodud õpeteemade juures. Samuti on artikli eesmärk tõsta lugeja teadlikkust ja oskust hübriidohtude keskkonnas teadlikke valikuid teha. ■

Akadeemiapere kogunes suveakadeemias

Augusti eelviimasel nädalal kogunes sadakond akadeemia töötajat ja õppurit Valgamaa Kutsehariduskeskuses, et uue õppeaasta lävel taas ühise laua taga mõtteid korrastada ja uue aasta plaanidest rääkida. Päevale tegi väga hea sissejuhatuse Tiina Saar-Veelmaa, kes rääkis uue ajastu töökultuuri ja andis ka mõned näpunäited, kuidas süvendada pühendumist soodustavat töökultuuri akadeemias. Seejärel rääkisid akadeemia rektor Katri Raik peatselt algava akadeemilise õppeaasta väljakutsetest ja õppeprorektor Andres Pung uutest regulatsioonidest. Parasjagu elevust tekitas väärtuste mäng, mida on tulevikus võimalik mängida ka oma üksuses, kitsamas ringis.

Politsei- ja piirivalvekolledži esmakursuslased andsid ametivande

Kõik esimest korda politseiteenistusse astuvad isikud annavad ametivande: „Astudes politseiteenistusse, annan mina, (ees- ja perekonnanimi), vande olla ustav Eesti põhiseaduslikule korrale, juhinduda kõrvalekaldumatult seadustest ning rakendada minule antud võimu õiglaselt ja erapooletult ning täita ausalt ja kohusetundlikult teenistuskohustusi.“

Kadetipagunite kinnitamine

Ametivande võtab vastu siseminister või Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor. Ametivanne antakse pidulikult riigilipu juures, vande andja loeb selle ette ja kirjutab tekstile alla. Kadett annab ametivande enne esimest õppepraktikat. Sel sügisel õpinguid alustanud esmakursuslased andsid ametivande 28. septembril.

Algas uus kooliaasta

31. augustil avati kooliaasta piduliku ühisrivistusega akadeemia lipuväljakul. Õpinguid alustas 392 esmakursuslast, neist 48 finantskolledžis, 50 justiitskolledžis, 167 politsei- ja piirivalvekolledžis, 99 päästekolledžis ning 30 sisejulgeoleku instituudis. See on viimane lend, kes alustab õpinguid vanas majas.

TULEKUL

5.–9. novembril toimub koostöös Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ja Tallinna Tehnikakõrgkooliga Erasmus+ rahvusvaheline nädal „Prevention. Risk. Responsibility“.

5. detsembril toimub Kultuurikatlas akadeemia organisatsioonisisese koostöö sisekonverents.

20. detsembril on töötajate jõulupidu.

TUTVUMISPÄEVAD 2018

27.08–01.09 toimusid Sisekaitseakadeemias esmakursuslaste tutvumispäevad. Kogu nädala vältel oli esmakursuslastel võimalik tutvuda nii teineteisega kui ka akadeemia kodukorra, tavade ning ümbrusega.

Üliõpilasesindus korraldas tutvumispäevadel kolledžite üleseid ühisüritusi (orienteerumine, ühisõppus, tutvumismäng jt), et uutel õppijatel oleks võimalus rohkem omavahel suhelda ning koostööd harjutada.

Päästeteenistuse eriala esmakursuslane Kevin Tammekand (RS180, pildil): „Tutvumisnädala juures meeldis see, et suudeti kõiki kaasata, inimesed naersid ja rääkisid. Oli tunne, et mind on siia oodatud. Tutvumismängu teemad olid mitmekesised ning mäng oleks võinud isegi kauem kesta, lisaks leidsin orienteerumiselt endale uue sõbra.“

Politsei- ja piirivalvekolledži punkti kohta ütles Anna-Liisa Piirimägi (FS180, pildil paremalt teine): „Adrenaliinirohke ülesanne algas vabatahtlike valimisega. Olin üks neist, kes astus tundmatusse – pidime neljakesi karbi eesotsas kilpidega massirahutusi maha suruma. Liikumsime rahulolematu kamba juurde. Teel sinna ma koperdasin, aga tänu sellele taipasin, milline grupp minu taga on, nad aitasid mu kohe püsti ja liikumine jätkus. Meie ülesanne oli vastutegevust korraldada ning lõpuks rüsesid kaitsjad kallaletungijatega maas, mis tekitas tunde päris olukorrast.“

Marili Rihkrand (FS180, pildil keskmine): „Tolli ja maksunduse punktis oli kokku neli tegevust, kahes punktis olid praktilised ja kaks nõudsid rohkem mõttetööd. Saime otsida autost ja kohvrast esemeid, mida need sisalda ei tohiks. Ühisõppus oli väga huvitav ja tore, sest sai tutvuda veidi iga kolledži tulevase tööga.”

Tutvumisnädal lõppes Sisekaitseakadeemia avaaktusega, kus kõigil õppijatel oli võimalus näidata tublisti harjutatud rivisammu ning lauluoskust. Kokkuvõttes võib öelda, et see nädal möödus hästi. Esmakursuslased olid aktiivsed, avatud ja rõõmsameelsed suhtlejad. Rõõm on näha ja kogeda, et eelnevatest aastatest rohkem juletake küsimuste ja tagasisidega pöörduda üliõpilasesinduse poole. Võtame tutvumisnädalast õppetunnid ja uued kogemused kaasa ning anname endast parima, et uus õppeaasta mööduks sama hästi kui aasta esimene nädal uute õppijatega. ■

Tutvumispäeval rääkisid uutele tudengitele akadeemiast mitmed kõnelejad, sealhulgas nii akadeemia töötajad kui ka vilistlased. Erik Tartuhin (PT5182, pildil esireas paremalt kolmas) meenutab: „Loengud ning kõnelejad olid head, uut informatsiooni jagati esimestel päevadel väga palju, kuid ükski loeng ei muutunud igavaks ning informatsioon jäi üpriski hästi meelde. Kindlasti on selline tutvumisnädal vajalik ja uuele tudengile väga palju abiks.”

PRAKTIKA SAKSA TOLLIAMETIS STUTTGARDIS

Sisekaitseakadeemias õppimise aega saab igaüks muuta eriliseks, kasutades välismaal õppimise ja praktika sooritamise programmi Erasmus+. Veidi vaevanägemist kandideerimisega tasub ära, sest kogemused, mis saadakse, on hindamatud ja jäävad eluks ajaks meelde. Järgnevalt kirjutab finantskolledži tudeng LIISA GATSKI oma suvisest praktikast Saksamaal. *Fotod: erakogu*

Kui olin 2017. aasta sügisel finantskolledžisse õppima asunud, räägiti toredatest praktikast ning välismaal õppimise võimalustest programmis Erasmus+. Tänu programmile saab sooritada praktikast ja/või välismaal õppida kuni 12 kuud ning praktikast ajal saab Sisekaitseakadeemia, Erasmus+ programmi ja Eesti vabariigi toetust.

Visadus viib sihile

Motivatsioonikirju ja CV-sid hakkasin saatma pärast talveaheaega, sest tihti võtab paberimajandus palju aega ning praktikast soovisin teha juba suvel. Sihtriigiks valisin Saksamaa, sest saksa keeles oli mul kõige kergem avaldusi saata. Saksa tolliametite e-posti aadressid leidsin internetist. Saatsin motivatsioonikirju ning CV-sid peaaegu iga päev

ning Maksu- ja Tolliametis tehtud tutvumispraktikast oli hea nendes kajastada. See oli väga armas, et minu kirjadele reageeriti, kuid vastus oli siiski eitav. Olin juba lootust kaotamas ning hakkasin hoopis tegelema välistudengiks minemise dokumentidega. Suureks üllatuseks võeti minuga aprilli lõpus uuesti ühendust ning teatati, et Stuttgardi Tolliametis on võimalik praktikast teha. Siit tõdemus, et avaldusi tuleb saata palju ning lootust ei tasu kaotada. Majutuskoha otsimisega hakkasin tegelema kohe pärast jaatavat vastust ja mul vedas, sest sain hea hinna eest peavarju ühe tollitöötaja naabrinaise juures.

Stuttgardi lennujaama tollipunktis

Enne praktikale minekut ei osanud ma üldse arvata, mis mind seal täpselt ees ootab. Seetõttu valisin

praktika perioodiks kaks kuud, mis on Erasmus+ miinimumaeg. Praktika lõpufaasis soovisin, et oleksin valinud pikema aja.

Kohale jõudes selgus, et olin sinna väga oodatud ning nad olid ettevalmistanud huvitava ja mitmekülgse praktikaprogrammi.

Suure osa praktikast olin Stuttgardi lennujaama tollipunktis üksuses C, mis tegeleb kontrollidega. Hea oli, et MTA tolli tutvumispraktikat olin teinud Tallinna lennujaama tollipunktis, seetõttu olid paljud Stuttgardi lennujaama tollipunktis toimuvad tolliprotseduurid juba tuttavad. Huvitav oli näha mitmesuguseid kontrolliprotseduure: reisijate vaatlemist, küsitlemist, dokumentide kontrollimist, pagasi läbivalgustamist, -otsimist ja aktide täitmist. Tore oli, et tohtisin ise ka reisijaid küsitleda, kontrollida, narkoteste teha ja tolliformaalsusi täita. Ka sain näha erinevaid lennujaama ruume ning keelatud esemeid ja produkte, mille toll oli konfiskeerinud. Huvitav oli ka näha, kuidas tollikoerad töötavad ning kuidas neid selleks treenitakse. Tolliprotseduurid Saksa tollis on väga sarnased Eestis tehtavate protseduuridega ning iga kontroll oli isemoodi huvitav. Naljakas oli see, et tollivorm oli Saksamaal aga väga erinev meie MTA omast. Mitmed reisijad arvasid lausa, et olen politseinik, kuna MTA sinine triiksärk sarnaneb väga hoopis Saksa politsei omaga.

Liikuvkontrolliüksuses maanteedel

Teise osa praktikast olin liikuvkontrolliüksuses. See üksus sõitis tavaliselt Saksamaal maanteedel peal ringi ning kontrollis isikuid, kes liikleksid välismaa numbrimärgiga sõidukitega. Vahepeal pidi liikuvkontroll sõitma ka 180 km/h, sest vaja oli jõuda kontrollitava masina ette, et anda märku tolliautole järgnemise kohustusest. Tore oli, et tohtisin ka ise sõiduautosid ja rekasid läbi otsida. Liikuvkontrollis olles sain näha ka, kuidas nad reisijaid ja nende pagasit rongis kontrollivad ning kuidas näevad kontrollid välja bussijaamas.

Vahel sain kaasa minna ka sellistele kontrollreididele, kus toll ja politsei kontrollisid maanteedel koos sõidukeid ja reisijaid. Nad teevad tihti ühiseid kontrollreide, sest ühiste reidide abil saab laiahaardelisemalt tegutseda. Huvitav ja uudne kogemus oli see, kui õpetati, kuidas käeraudu peale panna ning

kuidas tolli tulirelva ja pipragaasi kasutada. Vahva oli ka proovida, kuidas on tolliplomme kinni panna.

Söbralik suhtumine

Saksa tolliametnikud olid jutukad ning heatahtlikud. Nad tegid suure pühendumusega oma tööd ning rääkisid põnevaid jutte oma töökogemusest. Praktikal olles kohtusin mitmete üliõpilastega, kes õpivad Saksamaal tolliametnikeks. Tore oli, et nii sealseid praktikante kui ka mind kutsuti kolleegideks ega kellelgi ei lastud igavleda. Vahva oli ka see, et sain kohtuda Stuttgardi Tolliameti direktoriga ning pääsesin Saksa Tolliameti ajakirja.

Kindlasti minna!

Olen väga tänulik, et sain võimaluse Erasmus+ praktikal osaleda ja kindlasti oli väga palju abi SKA stipendiumitest ning nõustamisest. Soovitan väga minna Erasmus+ praktikale, sest nii saab palju uusi kogemusi, kohtuda toredate inimestega ning näha maailma. Tõsi, avaldusi tuli küll palju saata, aga alla ei tasu anda, sest ainult ühest jah-ist piisab. ■

Tolliametnik koeraga pagasit kontrollimas

SKA kadetid (vasakult) Jürgen Born, Oleg Gromov ja Elina Kangaskoos kolleegidega Güstrowi politseikoolist politseioperatsioonil 3. juulil 2018

PATRULLTEENISTUSES SAKSAMAA POLITSEIS

Politsei- ja piirivalvekolledži kadetid OLEG GROMOV, JÜRGEN BORN ja ELINA KANGAS osalesid 01.07–23.08.2018 samuti kahekuulisel praktikal Saksamaal. Põhiülesanne oli koostöö kohalike patrullpolitseinikega, kuid lisaks sellele tutvuti peaaegu kõigi Mecklenburg-Vorpommerni liidumaa politseiasutustega. Fotod: erakogu

Esimesel nädalal viidi meid Güstrowis asuvasse politseikooli. Seal tutvustati koolielu, Saksa politsei struktuuri ning anti ülevaade Saksa seadustest. Ühel päeval võtsime osa suurest politseioperatsioonist, mille käigus kontrolliti autojuhtide alko- ja narkojoovet. Meid kutsuti osa võtma ka kooli lõpuaktusest. Suur üllatus oli orkestri esinemine, mis tegi aktuse põnevamaks ja meeldejäevaks. Samuti näidati meile lasketiiru, mis on selles Saksamaa osas kõige uuem. Tavaliste sihtmärkide asemel kasutatakse seal ekraane, kuhu laskeinstruktor kuvab projektoritega erinevaid ülesandeid. Ülesanded valib instruktor sõltuvalt laskjate kogemustest. Pärast tutvustavat nädalat ootas meid juba päris praktika.

Ekskursioonid ja õppused

Lisaks patrullteenistuses käimisele olid meid vastu võtnud võõrustajad meie üllatuseks lisanud programmi ka erinevate liidumaa politseiasutuste külastamised.

Kõige eredamalt on meelde jäänud külastus kohaliku märulipolitsei treeningutele. Kõigepealt tutvustati meile veidi märulipolitsei struktuuri ja allüksusi ning seejärel oli korraldatud tehnika näitus. Pärast näitust algas harjutamine. Algselt pidime osalema vaid vaatlejatena, kuid üksuse ülem pakkus meilegi võimalust treeningutest osa võtta.

Saime olla külge külje kõrval sakslastega ja teha koos nendega harjutusi. Selga saime täpselt samasuguse varustuse, nagu oli meie Saksa kolleegidel. Lisaks olid harjutustele kaasatud uhiuued veekahurid ja demonstrante näitlevad politsei eriüksuslased. Puls oli kogu harjutuse vältel kõrge, sest näitlejad ei hoidnud end sugugi tagasi, et harjutus oleks ikkagi võimalikult tõetruu. Südan hoidis töös ka pidev jooksmine, demonstrantidega tegelemine ja loomulikult suviselt soe päike, mis ligi 40-kraadise kuumusega meie täisvarustuses kehi koormas.

Harjutuse tegi eriti põnevaks veekahurite taktikaga tutvumine. Kõigepealt tutvustas veekahuri meeskond enda masina võimekust ning hiljem osales veekahur koos meiega harjutusel. Päeva

lõpus oli kõigil võimalus olla veekahuri ees ja tunda seda jõudu, millega kahur inimest mõjutada suudab. Tuleb tõdeda, et ilma kaitsevarustusega selle ees olla ei tahaks.

Muidugi külastasime veel mitut asutust, nagu näiteks liidumaa veepolitseid (Landeswasserschutzpolizei), Poola ja Saksamaa politseikoostöökeskust Szczecinis, kriminaalpolitsei ametit (Landeskriminalamt), kus saime lisaks teooriale ka harjutada eriüksuslaste juhendamisel laskumist mööda hoone seina. Väga huvitav ja arendav vestlus oli Berliinis riiklikus kriminaalpolitseiametis (Bundeskriminalamt) rahvusvahelise koostöö üksuses töötavate ametnikega, kellest üks on olnud kontaktametnik teistes riikides. Ka seal tutvustati meile ameti struktuuri ja lisaks veel võimalusi töötada politseis rahvusvahelisel tasandil.

Patrullimine suvisel Usedomi saarel – jalgrattavargused, paremäärmuslased ning muidu rahutud isikud

Meie põhiülesanne oli aga siiski koostöö kohalike patrullidega ja patrullvahetusi oli meil piisavalt palju. Enamiku oma praktikast veetsime Usedomi saarel, mis on turistide seas väga populaarne koht Saksamaal. Nagu meile seletati, eelistavad sakslased, eriti vanem põlvkond, pärast viimastel aastatel Euroopas toimunud terrorismiakte puhata kodumaal. Nende jaoks on see turvalisem ja mugavam.

Saar on tegelikult jaotatud kahe riigi – Saksamaa ja Poola – vahel. Ahlbecki linn, kus me elasime, on piirist vaid kahe kilomeetri kaugusel. Kohalikke

elanikke on seal umbes 3000, aga turismihooajal kasvab see arv kordades ning seoses sellega vajavad kohalikud politseinikud suviti lisajõude.

Selleks on kuurortregioonides loodud programm nimega Bäderdienst – politseikooli lõpetanud kadetid on kohustatud suvel töötama kohas, kus vajatakse lisajõudu. Koos nende ja kohalike politseiametnikega käisimegi patrullimas. Esimesel nädalal pärast Güstrowis olekut tutvustati meile Heringsdorfi uhiuut politseijaoskonda, millest sai meie töökoht kaheks kuuks, ning meie mentoreid, kellega koos saarel avalikku korda tagama hakkasime.

Väljakutsete poolest on see saar väga rahulik koht. Nagu politseinikud rääkisid, ei toimu talvel peaaegu mitte midagi. Suviti on aga tööd küll. Kõige sagedamini tuli kohalikel politseinikel tegeleda kadunud isikute otsimise, liiklusõnnetuste ja vargustega. Suvel varastatakse saarel iga päev väga palju rattaid, eriti just elektrijalgrattaid, mille hinnad algavad 1500 eurost. Muidugi oli ka tõsisemaid olukordi: suitsiidne alaealine tütarlaps; paremäärmuslased, kes ühel ööl tervel saarel paigaldasid liiklusemärgidele musta värvi riste eesmärgiga näidata, et nad on praeguse Saksamaa migrantide poliitika vastu; joores isikute vahelised kaklused, millest üks lõppes pussitamisega, ning ka psüühiliste häiretega isik, kes esialgu häiris teisi, kuid hiljem soovis end meres uputada ja kiirabiautos vigastada.

Meie praktika oli suurepärase võimaluse kogeda, kuidas töötab Saksa politsei. Selle aja jooksul saime palju uusi teadmisi. Lisaks tekkis palju võrdlusmomente Eestiga. Kindlasti tuleb see kogemus kasuks ka kodumaal töötades. ■

Saksa ja Poola politsei sõidukid liiklusohutuslasel teavitusüritusel Ahlbeckis 18. juulil 2018

Riikliku politsei kaater Lubmini sadamas

HARIDUSINNOVATSIOON: ÕPPEKAVADE DIGITAALNE TUGI

Haridustehnoloogia-alane investering moodulipõhiste õppekavade digitaalse toe (e-toe) väljaarendamisel aitab viia õppeprotsessi Sisekaitseakadeemias uuele kvalitatiivsele tasemele. Millist kasu loob see nii õppijale, õppejõule, akadeemiale aga ka tulevasele tööandjale, selgitab haridustehnoloog VAIKO MÄE.

Sisekaitseakadeemia üks õppetegevuse ja elukestva õppe strateegilisi suundi on muuta õppekorraldus õppurile paindlikumaks ja praktilisemaks. Sellest lähtuvalt on üks eesmärk viia 2018/19. õppeaasta jooksul nii olemasolevad kui ka loodavad õppekavad täielikult üle digitaalsele toele. See muudab õppetegevuse õppijakeskseks ja võimaldab käsitleda suuremas mahus erialast materjali kui senine kontakttundide arv.

Digitaalne tugi areneb etapiti

Digitaalset tuge hakati õppekavadele looma juba 2017. aasta sügisel, kui alustati nelja kutseõppe õppekava digitaalse toe loomise piloteerimist: politseiametnik, vanglaametnik, päästekorraldaja ja päästekorraldaja-logistik. Esimeses etapis analüüsit järjepidevalt õppeprotsessi, et leida tervikrakenduseks parim praktika.

Teise ja kolmanda kursuse õppijatele jätkub õppematerjalide lisamine nii õppeinfosüsteemi (ÕIS) kui ka e-õppe keskkonda Moodle. Viimasel juhul peab õpetaja lisama ÕIS-i informatsiooni Moodle'is leitava õppematerjali asukoha ning vajadusel ka registreerimisvõtme kohta.

Muutused õppekorralduses esmakurslastele

Peamine muudatus on see, et õppematerjali õppeinfosüsteemi ei lisata – kõik materjalid ja kogu iseseisev õppetöö on korraldatud õpikeskkonnas Moodle. Eesmärk on luua terviklik ja keskne süsteem ka iseseisva õppetöö korraldamiseks,

näiteks õppurid esitavad kodutööd õpikeskkonnas, mitte ei edasta e-posti teel.

Õpikeskkonnas on kursused struktureeritud haridusastmete (kutse-, kõrgharidus- või magistriõpe) kaupa, seejärel tulevad õppekava, sisseastumise aasta ja õppevorm.

Näiteks: Sisekaitseakadeemia/Kõrgharidus/ PÄÄSTETEENISTUSE ERIALA/2018/Päevaõpe

Kõik õppekava moodulid/ained on terviklikult kättesaadavad, kuid muutuvad õppurile nähtavaks alles siis, kui õppejõud on kursuse õppijatele avanud. Kõikidele esmakursuslastele on toimunud infotunnid, milles on selgitatud ÕIS-i ning Moodle'i kasutamise vajadust.

2018. aasta päästeteenistuse eriala päevaõppe Moodle'i keskkonna pesa

Kasu kõigile

Investeering moodulipõhiste õppekavade ning õppekavade digitaalse toe väljaarendamisse aitab viia õppeprotsessi uuele tasemele – see toob kasu nii õppijale, õppejõule, akadeemiale aga ka tööandjatele.

- Õppekavadele ühtsetel alustel digitaalse toe loomine struktureerib ja ühtlustab õppekavad.
- Välistab kattuvused moodulite teemade vahel.
- Seob edukamalt ära koosseisuväliste ning koosseisuliste õppejõudude koostöö.
- Kaasneb õppijakeskne lähenemine, kuna õppijal on selge arusaam moodulite ja selle teemade omavahelisest seotusest ja järjestusest.
- Õppija iseseisva töö osa õppekavas on sisestatud ja seostatud kontakttundidega. See on paremini jälgitav ja hinnatav, salvestatud ühes kohas ja taasesitataval kujul.
- Digitaalne tugi võimaldab rakendada õppijale alternatiivseid õpiteid või õpimetoodikaid.
- Võimaldab riskisatada varem loodud digitaalseid õppevahendid, ja seda ka erinevate õppekavade õppes. Õppematerjalid on paremini kättesaadavad.
- Vähendab õppetöö haldamise koormust. Õppekavade kohta käiv pädev informatsioon on õppejõu ja õppija vaates ühes keskkonnas.
- Arendab nii õppija kui ka õppejõu digipädevusi.
- Võimaldab kasutada õpialalüütikat ehk õppija reaalsel tegevusel baseeruvaid andmeid õppeprotsessi parendamiseks.
- Väheneb õppetöö läbiviimisega seotud bürokraatia.

E-õpe ei ole akadeemias tulevikus eraldiseisvalt vaadeldav tegevus – tegemist on loomuliku osaga õppimisest, õpetamisest ja õppeprotsessist.

Iseseisev kursus kadetile „Moodle’i õpikeskkond SKA õppurile” Kursusele registreerumise võti: Kadett

Iseseisev kursus õppejõule „Moodle’i õpikeskkond SKA õppejõule” Kursusele registreerumise võti: MoodleÕppejõud

- ÕIS-is: tunniplaanid, hinded jm õppetöö üldkorraldus
- Moodle’is: õppematerjalid ja iseseisva õppetöö korraldus
- Kasutajakonto tuleb õppuritel iseseisvalt teha, sisestada isikukood (ID-kaardiga kasutamiseks) ja vajadusel mobiiltelefoni number mobiil-ID kasutamiseks
- Kursusele registreerimise võtmesõna: õppejõul

Edukas koostöö juba toimib

Õppematerjalide loomine Moodle’isse annab võimaluse luua kursuseid laiemas plaanis, näiteks saavad kursusel õppida või materjale lugeda akadeemia koostööpartnerid, kellele on edastatud vajalik salasõna või registreerumisevõti. Hetkel on juba mitu edukat näidet koostööst, kus akadeemia õppejõudude loodud õppesisu on leidnud kasutamist ametites ja seotud valdkondades. Näiteks kursus „Enam levinud trükitehnikad” on vajalik kõigile, kes tegelevad erinevate dokumentide kontrollimisega. Õppematerjali kasutavad kõik politsei-ametnikud ja ka politseiteenistuse õppekava järgi õppijad ning finantskolledžis õppijad, kes saavad dokumentide kontrollimisega seotud tunde.

Miks ei ole e-riigis ühte e-keskkonda?

ÕIS on arendatud Eestis ning selle loomisel on arvestatud Eesti seadusandluse ja haridussüsteemiga. Õppurite andmed liiguvad e-riigile kohaselt läbi SAIS-i (sisseastumise infosüsteem), otse ÕIS-i ja sealt EHIS-esse (Eesti hariduse infosüsteem).

Moodle on Vabavaaraline ülemaailmselt kasutatav õpikeskkond, mis sisaldab tööriistu õppesisu loomiseks ja iseseisva õppetöö korraldamiseks. Moodle’i arendus toimub ülemaailmselt erinevate kogukondade ja arendajate koostöös. Sisekaitseakadeemias on kasutusel HITSA (Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse) hallatav Moodle, mida kasutavad ka teised haridusasutused. ■

E-õppe uudised

COURSE FOR MARITIME SEARCH AND RESCUE TEAM MEMBERS

5.–11. augustil osales Sisekaitseakadeemia esindus (Vaiko Mäe, Piret Teppan ja Merle Kutser) Portugalis Lissabonis Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex) korraldatud õppesisu loomise töörühmas „Course for Maritime Search and Rescue Team Members”. Töörühm koostas piirivalve töö ja merepääste õppematerjale. Õppematerjalide loomisel kasutati ka uudset 360-videolahendust, mis võimaldab õppijal näha merepääste sündmust sündmuse osaleja perspektiivist 360-kraadi enda ümber.

CLOCK 19 – PUUST JA PUNASELT

Arendusosakond koostöös relvainstruktoritega (Oliver Purik, Andres Kutser) on politsei- ja piirivalvekolledži kadettidele koostanud uue interaktiivse õppematerjali teenistusrelva Clock 19 ja selle osalise lahtivõtmise kohta. Õppematerjal võimaldab õppuril relva virtuaalselt 3D-mudelite abil ohutult lahti võtta ning õppejõul on võimalik saada hiljem ülevaade õppija tehtud vigadest. Kadettide kasutusse jõuab õppematerjal siis, kui õppeaine teemad on sealmaal.

MÄRGID ANNAVAD MEILE AIMU, KAS OLEME ÕIGES KOHAS

Politsei- ja piirivalvekolledži assistent Leho Tummelehel on valminud õppematerjal – kaardiõpe trafareti kasutamise abil. See õppematerjal on seotud politseiametniku õppekavaga õppemoodulis „Avaliku korra kaitsmine”. E-õppes saavad õppurid harjutada trafareti kasutamist kaardil ning asukohapunktide määramist. Õppejõud saab näha õppurite tehtud sooritusi ning selle põhjal analüüsida iseseisvas õppes tekkinud kitsaskohti, millele kontakt tundides tähelepanu juhtida.

VI JÕUSTRUKTUURIDE SPORDIMÄNGUD PAIKUSEL PÄLVISID OSALEJAITL KIIDUSÕNU

Akadeemia selle aasta kõige suuremaks spordisündmuseks olid koos Kaitsepolitsei ametiga 9.–10. augustil Paikusel korraldatud jõustruktuuride spordimängud. Ülevaate toimumust annab spordijuht EPP JALAKAS.

Fotod: Reelika Riimand

Kui organisatoritest spordirahvas muretses eelkõige, et võistlused kõrgel tasemel peetud saaks, siis akadeemia ja eriti meie PPK Paikuse kooli halduspool ning söökla lausa üllatasid osalejaid suurejoonelise vastuvõtuga. Väike probleem oli võistluspaikade omavaheline kaugus, aga läbi mõeldud logistika võimaldas paljudel võistlejatel ka mitmel spordialal osaleda.

Loomulikult oleksime soovinud, et akadeemia enda võistlejad oleksid n-ö kodumängudel jõudnud taas esikolmikusse nagu kümme aastat tagasi esimestel mängudel, kui Sisekaitseakadeemia sai teise koha, või siis korranud järjekorras teistel mängudel saavutatud kolmandat kohta üldarvestuses. Paraku siiski nii hästi ei läinud.

Tihe pingerida, rekordarv osavõtjaid

Juba kuuendat korda järjest võttis rändkarika endaga kaasa Politsei- ja Piirivalveamet, seekord väga-väga napi, vaid kahepunktise eduga vanglateenistuse võistkonna ees. Sekretariaadis olime jooksvalt punktiarvestust pidanud, aga ikkagi tekkis teisel päeval, kui alade tulemused korruga tulid, kõhklusi, kas ikka kõik punktid sai arvesse võetud. Kuna ka ametite esindajad lugesid hoolikalt võistkondlikke punkte, mida esimesel võimalusel avalikustasime, siis toimis topeltkontroll ning lõpus kiirelt tehtud asutuste järjestus jäi ka hilisemal ülevaatamisel ja korrektuuride tegemisel paika.

Naiste 800 m vanuseklasside võitjad Kaisa Kukk (PPA) ja Mirjam Vint (SKA)

Varem vanglates töötanud ja praegu PPA spordikoordinaatorina tegutsev Kadi Veervald tunnistas isegi, et oleks olnud huvitav, kui võit seekord kellelegi teisele läinuks, samas oli PPA aga uhke, et vaatamata mitmetele viperustele, kus võistlejad enne starti viga said või haigestusid ning kiiret asendust ei olnud käepärast võtta, ikkagi enda üldvõitu kaitsta suutsid. PPA sai esikohad meeste ja naiste jalgpallis, naiste 3x3 saalikorpapallis, discgolfis, teenistuspüstolist laskmises ning naiste rannavõrkpallis. Võitjale tihedalt kandadele astunud vanglateenistuse võistkond saavutas lausa

kuus alavõitu – jõuraja läbimises, jõu kahevõistluses, rattakrossis, lauatenнисes, kergejõustikus ning sisesõudmises.

Kolmandaks tulnud Kaitseliit võttis alavõidud orienteerumises ja males ning üldtabelis neljandana lõpetanud Kaitsevägi sai võistkondliku võidu meeste rannavõrkpallis. Kaitseliit oli parema üldtullemuse saamise päris palju ressursi panustanud ning nende osalejates oli vahetult võistluste eel ka kõige rohkem muudatusi ning mõningaid äralangemisi. Samas oli tiimijuht Margus Purlau

väga õnnelik, et suutis suvisel ajal nii palju enda paremaid võistlejaid kokku tuua.

Korraldajana suurema energia võistluste heasse toimimise panustanud Sisekaitseakadeemia tõi ainsa üldtabeli alavõidu juhtide võistluses osalenud politsei- ja piirivalvekolledži direktor Kalvi Almosen. Akadeemia lõpetas üldarvestuses viienda kohaga. Teine korraldaja, Kaitsepolitseiamet, oli kahepunktise vahega kuues ning KAPO peadirektori asetäitja Aleksander Toots tuli juhtide võistluses teiseks.

Kalvi Almosen jättis kodusel jõuproovil PPK-le juhtide võistluse esikoha

Allar Raja (PPA) oli lisaks sisesõudmisele parim ka jõuraja läbimises

N40 klassi teatejooksu finišisirge

Väiksemate asutuste seas sai eriauhinna kõige rohkem punkte kogunud Siseministeerium. Nemad on koos SMITi ja Häirekeskusega ka järgmiste spordimängude korraldajad.

Kokku jäi võistlejate arv seekordsetel mängudel veidi üle 600, algselt välja kuulutatud 620 kahanes kahe võistkonna ja üksikute individuaalsportlaste mitteilmumise tõttu, aga siiski olid need ühed rahvarohkemad võistlused. Asutusi osales 12, mis on samuti nende mängude rekord.

Akadeemia tublimad

Akadeemia kuldmedalivõitjad oma vanuseklassides olid 100 m jooksus Ene Liis Lisovik, 800 m jooksus Mirjam Vint, kettaheites Artjom Nikitin ja juhtide võistluses Kalvi Almosen, hõbemedalid said Kerly Randlane, Ülle Jõessar ja Mirjam Vint ning Allan Vaarik, Juhan Aasorg ja Rain Koppel 3x300 m teatejooksudes, Epp Jalakas kettaheites, Artjom Nikitin kuulitõukes, Andres Kutser teenistusüstolist laskmises, Anni Kurik jõu kahevõistluse ühel alal – jõutõmbes ning meie jalgpallinaiskond koosseisus Sigre Sumla, Kätlin Kentel, Triinu Eilo, Aliis Jürgen, Rahel Repkin, Hanna-Stiina Meriste, Kerda Saagim ja Nadežda Polkovnikova.

Helena Veelmaa sai pronksmedalid jõu kahevõistluse kokkuvõttes ja üksikalana ka lamades surumises ning Nadežda Polkovnikova tuli samuti kolmandaks lauatenises.

Napilt jäid medalikohast ilma ehk lõpetasid neljandana Triinu Laos teenistusüstolist laskmises, 3x300 m teatenaiskond (Ene Liis Lisovik, Mariliis Rood, Gerli Valgre) ja teatemeeskond (Tarmo Orav, Leho Tummeleht, Valdek Putkema), 3x3 korvpallinaiskond (Liis Ader, Kerda-Liina Sabbal, Gerli Valgre, Triin Kravets), Tõnis Naarits ja Epp Jalakas jõuraja läbimises ning Anni Kurik jõu kahevõistluse üldarvestuses.

Mõtteid tulevikuks: rohkem spordivaimu!

Ehkki võistlemisega kaasneb mõnikord ka meelehäärmi ja kaotusvalu, kui tulemus ei ole oodatule vastav, jäi Paikuse seekordsetele osalejatele meelde helge ja päikselisena ning kui meie korralduspartneril möödus võistluste eelnev hooaeg suurendatud sportimise tähe all, siis usun, et akadeemia inimesed said just sellest võistlusest indu ja tõestust, et oleme spordis teistele täitsa arvestatavad konkurendid ning üldine sportimisaktiivsus on tõusuteel. Tulevikus kõrgemate kohtade saamiseks on lihtsalt vahepeal vaja trenni teha, häid uusi sportlikke õppureid ja kolleege akadeemiasse meelitada ning järgmistel võistlustel suurem delegatsioon medalikohti nõudma viia. ■

Võrkpalliturniir peeti Pärnu rannas

KOHTUEKSPERTIIS ENSV-S UURIJA PILGU LÄBI

Foto: Kaarel Vanambüder

Endine uurija ja prokurör PRIIT MÄNNIK pööras korraks pilgu minevikuradadele, kus ülikoolis ainetest viilida polnud võimalik, sõrmejälgi võrreldi kartoteegis käsitsi ning uurija pidi teinekord ekspertiisi viima hiigelvaranduse ... trammiga.

Kui 1970. aastate alguses, mil Tartu Riiklikus Ülikoolis (TRÜ) oli õigusteaduskonnas vaid magistriõppe tasemel õpe ja jagunemine toimus ainult kolme tsükli vahel – kriminaal-, tsiviil- ja haldustsükkel, siis nüüd tagantjärele vaadates saime meie, kriminaaltsükli lõpetanud, üsnagi arvestatava hariduse ka kriminalistikast ja kuritegude uurimismetoodikatest.

Minu õppejõud oli Herbert Lindmäe. Sellist süsteemsust, mitmekülgust, nõudlikkust kui Herbertis ei ole ma rohkem kohanud. Seal sain ma ka oma esimesed teadmised ekspertisidest ja nende võimalustest. Seda muidugi oma aja kontekstis, nende võimaluste piires, mida võimaldasid toonased teaduse ja tehnika saavutused. Meil oli üldainena kriminaalmenetlustaktika ja ka eriliigiliste kuritegude uurimise metoodika. Sel ajal ei olnud valikaineid nagu praegu ja seetõttu ei olnud ka võimalik mingitest ainetest kõrvale hiilida.

Õppeaineteks ka fotograafia, inimihu ja -hinge saladused

Meid valmistati ette iseseisvaks tööks kõikvõimalikel sündmuskohtadel, võimalike tõendite otsimiseks, leidmiseks ja fikseerimiseks. Kuna uurija töötas tavaliselt sündmuskohal üksi, pidi ta olema suuteline kõik tegevused seoses sündmuskohaga ka ise ära tegema.

Selleks oli meil kasutada uurijakohver, milles, nagu ilmneb Herbert Lindmäe käsiraamatust „Kriminalistikatehnika” (1976), pidi sisalduma kõik vajalik: fotoaparaat Zenit, peitlid, meislid, saelehed puidu ja metalli saagimiseks, daktüloskopeerimise vahendid, pulbrid, K-pasta (silikoonpasta, millega fikseeriti reljeefsel kujunenud jälgi) jne. Kokku 72 nimetust vahendeid, mida kasutada

- tõendite avastamiseks,
- tõendite kirjalikul ja fotograafilisel fikseerimisel,
- tõendite esemelisel fikseerimisel,
- esemete ära võtmisel ja pakendamisel.

Pidime teadma, mis ja milleks seal kohvis on, ja oskama neid ka praktiliselt kasutada. Nooremad inimesed ei oska ilmselt ette kujutada Zenidiga fotode tegemist, filmilindi ilmutamist, ilmutite ja kinnitite valmistamist, fotode valmistegemist, kuivatamist... See kõik oli meil õppekavas.

Uurijakohvi joonis H. Lindmäe käsiraamatust

Lisaks veel panoraamfotode tegemine, mõõtkavaline pildistamine, sõrmejälgede avastamine ja fikseerimine jne. Kõik need tegevused olid suunatud sellele, et sündmuskohalt saaks kõik oluline leitud, eksperdile vajalikku vormi valatud ja õiged küsimused esitatud.

Käisime loengutes ka kohtumeditiini ekspertide juures, õppejõud oli ekspert doktor Aleksei Lukaš, kes suutis mõneloengulise kursusega inimihu selgeks teha ja oskas rääkida, mida ja kuidas kohtumeedik saab asja lahendamiseks öelda.

Oli ka kohtupsühhiaatria loengukursus professor Jüri Saarmaalt, kellelt saime olulisi teadmisi sellest, kuidas ära tunda isikut, kes võib olla süüdimatu.

TRÜs oli meil karistusõigust 1 aasta (140 kontakttundi), menetlusõigust 1 aasta, kriminalistikat 1 aasta, lisaks veel eriliigiliste kuritegude menetlust 1 semester. TÜ-s on praegu 6 EAP eest kriminaalmenetlust bakalaureuse tasemel ja 3 EAP ulatuses kriminalistikat valikainena.

Kartoteegid, kartoteegid, kartoteegid...

Alustasin oma tööelu prokuratuuris uurijana 1974. aastal. Toona oli põhiliselt kaks kohtueelse menetluse struktuuri: prokuratuur ja miilits. Prokuratuuri pädevuses olid tapmised, vägistamised, alaealiste kuriteod, majanduskuriteod ja mõningad muud kuriteod, mida loeti raskemateks kuritegudeks. Ülejäätutega tegeles miilits.

Tol ajal polnud meil e-politseid, arvutit, DNA-ekspertiise, registreid, automaatset sõrmejälgede identifitseerimise süsteemi AFIS jne. Ei olnud piisavalt isegi mehhaanilisi trükimasinaid – viie uurija peale oli kasutada vaid üks ladina ja üks slaavi tähestikuga masin.

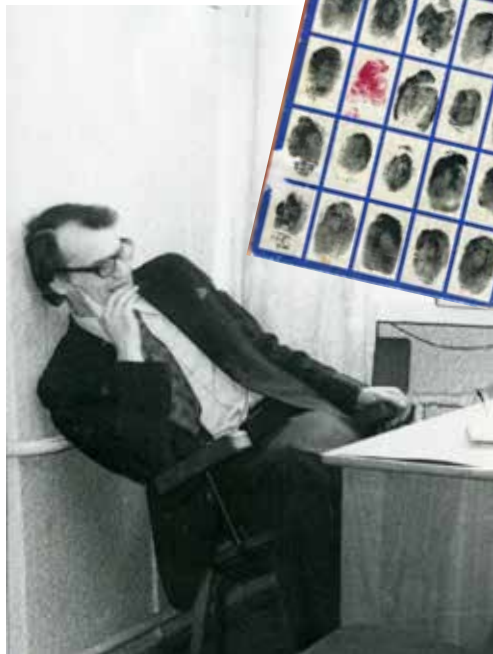

Asjaajamine oli nõukogude ajale iseloomulik. Näiteks karistatuse õiendi sai infokeskusest umbes nädala jooksul. Kui aga ise siseministeeriumi kohale läksid ja jutule said, et vaja näiteks isik vahi alla võtta, sai ka tunni jooksul.

Andmed olid paberkaartidel, kartoteegis. Isiku elu- ja töökoha kohta sai andmeid telefoni teel ja parooli alusel aadresslauast. Andmed olid aga selle kuupäeva ja aasta seisuga, mil inimene oli elukohta vahetanud. Kui ta elas kogu aeg ühes kohas, siis päringuga värskemaid andmeid, näiteks töökoha kohta, saada ei olnud võimalik.

Psühhoneuroloogiahaiglas arveloleku teatised saime samuti kirja teel saadetavate päringute alusel 1–2 nädala jooksul.

AFIS-i asemel oli terveid tube täitev kartoteegikappide süsteem. Sinna mingit järelepärimist sündmuskohalt leitud sõrmejälje kohta teha ei olnud võimalikki. Mäletan üht tapmise juhtumit, kus leiti ilmselt eeldatava kurjategija sõrmejalg. Kuna tegemist oli siiski tapmisega, siis õnnestus saavutada, et kümnekond töötajat pandi kartoteegist käsitsi võimalikku

Uurija Priit Männik prokuratuuris oma töölaua taga 1978. a paiku. Foto: erakogu

jälje jätjat otsima. Nad töötasid paar nädalat, kuid selle aja jooksul leidsid kriminalistid teo toimepanija juba üles ja töö lõppes.

Ekspertide kirju seltskond

ENSV-s prokuratuuril oma ekspertiiasutuste süsteemi ei olnud, kuid oli võimalus kasutada teiste asutuste eksperte. Mis meil siis oli?

1. Kohtuekspertiisi Teadusliku Uurimise Instituut (muidugi mitme erineva nimetusega), kus tehti põhiliselt kriminalistika-, raamatupidamis, liiklus-, tulekahju-, kohtupsühholoogia, ehitustehnilisi jm ekspertiise.

2. Siseministeeriumi operatiivtehniline osakond, kus tehti daktüloskoopia, trassoloogia, kirja-, ballistika-, keemia- jm ekspertiise.

3. Operatiiv-tehnilisel osakonnal olid ka struktuuriüksused linnarajoonide jaoskondades. Neis viimastest pakuti võimalusel ka abi raskemate kuritegude, põhiliselt tapmistest sündmuskoha vaatlusel.

4. Eraldi asutusena kohtuarstlik ekspertiis.

5. Kohtupsühhiaatria ekspertiise tegi psühhoneuroloogiahaigla.

Vajadusel pidime otsima ise eksperte ka muudest asutustest. Alustavale uurijale oli päris paras pähkel leida need asutused linna erinevatest paikadest üles ja leida üles ka vastav ekspert. Kuid pikkamööda said need asukohad ja asutused ja ka eksperdid teada-tuntuks.

Elukutselistest koosnevate ekspertide kõrval tegid ekspertiise ka muude erialade spetsialistid. Heaks näiteks võib tuua puuskulptuuri varguse Tallinna vanalinnas Suur-Karja tänav nr 1 maja uksest. Selle kuju koopiat on seal praegu kenasti olemas. Kurjategijad õnnestus kinni võtta Viimsist, kuhu nad olid selle kuju viinud ühele tüdrukule sünnipäevakingiks.

Kui olime leidnud eksperdi, võttis uurija kuju kaenlasse ja sõitis trammiga Kadriorgu, kus ootas kunstiteadlane Jüri Kuuskemaa, kes sai ülesandeks hinnata kuju maksumust. Kui ekspertiis mõne aja pärast valmis sai ja uurija sellele järele sõitis, sai ta teada, et kuju väärtus hinnati 15 tuhandele rublale. Toona oli eriti suur ulatus riigi vara

riisumise puhul üle 10 tuhande rubla. Vaene uurija pidi aga, selline varandus kaenla all, sõitma jälle trammiga Kadriorust tagasi vanalinna.

Veri, ei mingit kahtlust!

Otsisime ka vere jm eritiste jälgi. Korjasime need kokku ja saatsime ekspertiisi. Kohtumeedikud said meid aidata muidugi tunduvalt kitsamates piirides kui praegusel ajal. Kui verd-eritist oli grammides, siis saime mõnikord vastuse, et tegemist on inimese verega. Veidi suuremate koguste puhul anti veregrupp – A, B, AB, O – see oli juba kõva sõna. Kui kahtlustatav kätte saadi, muutus see ka oluliseks tõendiks. Kuni sinnani oli see lihtsalt teadmine, et andmed on olemas. Uurijate omavaheline toonane nali oli, et sündmuskohalt peaks kokku koguma liitri verd, siis saab ikka kindlasti grupitunnuse kätte.

Korjasime sündmuskohalt ka sigaretikonnid, kuid nende puhul saime hiljem tuvastada vaid seda, kas kahtlustatav tõmbab sama marki – Priima või Belomor näiteks – või kas konil on huulepulga jälgi. Sama situatsioon oli karvade jm taoliste asjadega.

Oluline oli muidugi ka sõrmejälgede otsimine-leidmine, kuid ka need andsid enamikel juhtudel

tulemusi vaid siis, kui kriminaalpolitseinikud olid kahtlustatava juba kindlaks teinud. Ekspert sai meile vastata vaid seda, et tegemist on identifitseerimiskõlbliku sõrmejäljega. Sinna see eksperdi arvamus siis kahtlustatavat ootama jäi.

Kõige selle juures on kõige imelikum, et vaatamata nappidele võimalustele saavutati päris häid tulemusi. Tandemis uurija, kriminaalmiilits ja ekspert lahendati tulemuslikult väga keerulisi asju. ■

*Artikkel põhineb autori ettekandel Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi konverentsil 2. aprillil 2018

Aastaid tagasi sõitis selle kuju originaal uurija kaenlas trammiga Kadriorgu. Foto: Kaarel Vanamõlder

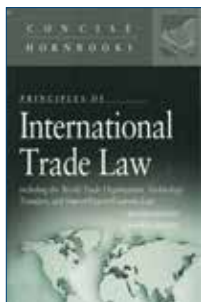

Uurijate saabumine sündmuspäigale, umbes 1978. a. Foto: erakogu

UUDISKIRJANDUS SISEKAITSEAKADEEMIA RAAMATUKOGUS

PRINCIPLES OF INTERNATIONAL TRADE LAW

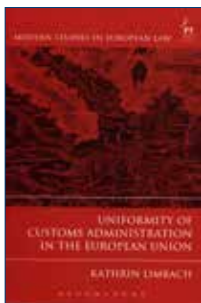
Ralph Folsom *Concise Hornbook Series, second edition: 2018*

Raamatus tutvustatakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni ja selle paljusid kokkuleppeid. Lisaks leiab tolliseaduse ja impordi/ekspordi seaduste tutvustuse ja info piiriüleste tehnoloogiapiire kohta.

UNIFORMITY OF CUSTOMS ADMINISTRATION IN THE EUROPEAN UNION. Volume 59 in the Series Modern Studies in European Law

Kathrin Limbach *Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2018*

Raamatu keskne uurimisküsimus puudutab väljakutseid, mille Maailma Kaubandusorganisatsioon esitab EL-i ühtse tolliasutuse täidesaatvale föderatsioonile. Uuritakse ka ühtse tolliasutuste keskuse praegu töös olevaid kaitsemeetmeid. Siseriiklike tolliasutuste otsustamisprotseduuride ja praktikate väärtuslik empiiriline analüüs annab täieliku arusaama tolliadministratsiooni toimimisest.

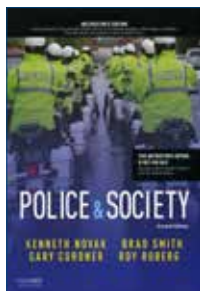
RIIGIKOGU TOIMETISED 37/2018: SEISAME TEE-LAHKME

Esseed majandusarengu väljakutsetest Eesti Panga asepresidendilt Ülo Kaasikult ja TÜ dekaanilt Raul Eametsalt. Eesti majanduse arengumudelitest kirjutavad Urmas Varblane, Indrek Tammeaid jt. Arenguseire Keskuse lugu ettevõtete investeerimismustritest ning ekspordist ja innovatsioonist Euroopa siirderiikides. Statistikaametilt on ülevaadet Eesti tööhõive struktuurimuutustest 1989–2017 ning konkurentsivõime arengust.

POLICE AND SOCIETY

Kenneth Novak *Oxford University Press, 2017*

Raamat pakub põhjaliku ja analüütilise ülevaate politseitööst, alates käitumisest ja organisatsioonist kuni toimingute ja ajalooliste ülevaadeteni. Keskendudes politsei ja ühiskonna vahelistele suhetele ja nende suhete muutustele aastate jooksul, uurivad autorid tähtsamaid kaasaegse politseitöö teoreetilisi aluseid ja näitavad, kuidas uuringut praktikas rakendada.

„SEE YOU IN NEW YORK“

ISIS and the Strategic Evolution of the Jihadist Movement
Finnish Defence Studies 21

Antti Paronen

National Defence University, Helsinki 2018

Uuringu peamine eesmärk on tutvustada läbi ISIS-e ajaloo džihaadi liikumise võimalikke tulevikutrende ja arenguid. ISIS on teinud end valusalt tuntuks julgeolekuhuna Euroopale ja läänemaailmale tervikuna.

PANKROTIÕIGUS Ulrich Foerste 2018

Õpik annab ülevaate pankrotiõiguse põhiküsimustest ning pankrotimenetluse läbiviimisest. Kuna õpikus on palju viiteid Saksa pankrotiseadusele, on lisatud ka Saksa pankrotiseaduse tõlge. Õpik on mõeldud pankrotiõigust õppivatele üliõpilastele ja õpetavatele õppejõududele ning pankrotimenetluses osalevatele juristidele.

Sisekaitseakadeemia raamatukogu uued lahtiolekuajad:

E–R: 8–17; L–P: suletud (paaritutel nädalatel)

E–R: 8–17; L: 9–15; P: suletud (paaris nädalatel)

Teavikute otsimisel ärge unustage kasutada e-kataloogi

ESTER – www.ester.ee

Teadusandmebaase SAGE ja EBSCO saab nüüd kasutada kaugligipääsuga järgmiste linkide kaudu:

SAGE – <https://sage.sisekaitse.ee>

EBSCO – <https://ebshost.sisekaitse.ee>

Avanevas aknas tuleb sisestada isikukood ja arvuti parool.

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHUS JA EESTI ÕIGUS

Julia Laffranque Juura, 2017

Monograafias võetakse kokku 20aastane periood Euroopa inimõiguste konventsiooni ratifitseerimisest Eestis kuni Eesti teise eesistumise lõpuni Euroopa Nõukogu Ministrite Komitees (1996–2016). Tegemist on uudse lähenemisega Euroopa Inimõiguste Kohtu Eestiga seotud praktika käsitlemisel. Raamatule on lisatud statistika.

BORDER SURVEILLANCE BEST PRACTICE AND GUIDELINES

Frontex, 2017

Raport sisaldab nelja spetsiifilise piirkonna analüüsi, mis piirivalvele huvi pakuvad: operatsioonipõhine suhtlus ja andmevahetus nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil, mobiilsed valvesüsteemid merel ja maismaal, varustuse ja süsteemide soetamise probleemid ja piiriületamise jälgimiseadmed. Raport sisaldab häid tavasid ja juhiseid liikmesriikidele, kes soovivad selliseid praktikaid oma piirivalve haldamise, protseduuride ja tegevusalade puhul kasutada.

EESTI MAKSUSEADUSTE KOMMENTAARID

Lehis Lasse, 2017

Kogumik koosneb maksuseaduste kommentaaridest, millele on lisatud maksualaste Riigikohtu lahendite loetelu. Kommentaaride autor on Tartu Ülikooli finants-õiguse dotsent ja EMLi juhatuse liige õigusdoktor Lasse Lehis. Maksuseaduste kommentaare uuendatakse ja täiendatakse iga aasta.

POLIISIBAROMETRI 2018. Poliisiammattikorkeakoulun

Raportteja 130 Matti Vuorensyrjä, Monica Fagerlund

Politsej Baromeetris kajastava uuringu eesmärk on hinnata avalikkude arvamust Soome politsei kohta ja sisejulgeoleku olukorda riigis. Uuringut on eraldiseisva läbilõikeuuringuna läbi viidud kümme korda ajavahemikus 1999–2018. Viimase uuringu tulemused peegeldavad olukorda Soomes andmete kogumise perioodil, st vahemikus november 2017 – jaanuar 2018.

Sisekaitseakadeemia loengusari

TURVALINE EESTI

Tallinna Keskraamatukogu saalis, Estonia pst 8

Katrin Orav

14. novembril 2018 kell 16.00

Raul Adlas

12. detsembril 2018 kell 16.00

vaata lisa www.sisekaitse.ee

SISEKAITSEAKADEEMIA
VILISTLASKOGU

ÜHINE
EESTISUURIMA
SISEJULGEOLEKUALA
ÜHENDUSEGA

Me oleme uhked akadeemias omandatu üle veel ka aastakümneid peale kooli lõpetamist!

Ühine teekond on andnud meile võimaluse olla ka edaspidi teineteisele toeks. Vilistlaskogu liikmena osaled võrgustikus, mis sinu elu- ja karjääritel muidu varjatuks jääks.

- ✓ - 75% hinnaalandust magistriõppe avatud akadeemia loengutele
- ✓ - soodne majutus akadeemia ühiselamutes
- ✓ - ühisüritustel tudengi hinnaga sissepääs

MEID ON ÜLE 10 000 - ÜHINEGEM!

Lisainfot Vilistlaskogu ja meiega liitumise kohta:
www.sisekaitse.ee/vilistlasele || vilistlaskogu@sisekaitse.ee